

M.G.

Bibliothèque Am. Berton

REGI SECVLOR IMMORTALI
S
PALAIΩN
KENΩN
HVMANAE SALVTIS MONVMENTA B. ARIÆ MONTANI STVDIO CONSTRVCTA ET DECANTATA
ANTVERP. EX PROTOTYPOGRAPHIA REGIA.
PIORVM ANIMIS RECREANDIS
CHRISTOPH PLANTINVS D. S. P. F. C.
1571
P H

REGIÆ CATHOL. MA^{tis}. PRIVATA LEGE BRVXELLIS ANNO D. CIↃ. IↃ. LXX. SEPT. ID. MARTII LATA ET FIRMATA I. DE LANGHE SVB GRAVI MVLCTA CAVETVR, NE QVIS, CITRA CHRISTOPH. PLANTINI PROTOTYPOGR. REGII VOLVNTATEM, HÆC SALVTIS HVMANÆ MONVMENTA, &C. PROX. SEXENNIO VLLO MODO IMITETVR, IMPRIMAT, VEL QVOVIS MODO DISTRAHAT.

CHRISTOPH. PLANTINVS LECTORI S.

CVM omnes cogitationes, ſtudium, operam, atque adeò quidquid in nobis eſt, candide Lector, ad Typographiam, quæ ceteras artes ſua præſtantia illuſtrat, iamdiu contulerimus; nihil nobis charius certè, aut antiquius eſt, quàm vt bonarum literarum, ac potiſſimùm ſacroſanctę Theologię ſtudia omni ex parte promoueamus, ac piis, iiſdemq́; multiplici diſciplinarum genere ornatis viris, continuo labore, ac induſtria (quantulacunq. ea eſt) pro viribus conſulamus. Neq. verò in præbenda ſtudioſis hominibus materia, & copioſa gratiſſimorum ſtudiorum ſupellectile, adeò toti ſumus, quin nõnulla etiam oblectamẽta grauibus intermixta ſtudiis, lectoribus ſubinde proponamus. Hoc enim inter cetera nobis ſemper fuit propoſitum, vt ſeriis ſtudiis, & continuis laboribus defatigatos, iucunda aliqua, neque ea tamen inani occupatione interdum detineremus. hoc itaque conſilio adducti præſtantiſſimos ac probatiſſimos quoſq. Poëtas, tũ veteres, tum recentiores: nonnulla etiam alia, in omni ferè artium (quarum profeſſoribus nos ſatis eſſe facturos exiſtimauimus) ac ſcientiarũ genere opuſcula, typis, quoad fieri potuit, ele-

gantibus, excudimus. Cùm verò inter ceteras artes, quas diuina munificentia hominibus elargita est, pictura ea sit, quæ tum vtilitatis, tum delectationis non infimas partes suo iure quodammodo sibi vendicet, quippe quæ res omnes, quæ quidem in hac rerum vniuersitate conspiciũtur, ita repræsentet, atque ita oculos teneat, vt eæ tanquam viuæ rerum imagines imperitos etiam ipsos res gestas luculenter edoceant, ipsumq́ue animum moueant, atque adeò aliàs lecta, quarumq́ue memoria exciderat, sui inspectione in mentem reuocent, vt hac potissimùm de causa non paruam hæc ars cum typographica nostra affinitatem habere videatur: Instituti nostri esse existimauimus Ariæ Mõtani publicæ vtilitatis studiosissimi, ac de bonis literis, & disciplinis optimè meriti, Architecturæ etiam peritissimi (cui enim nisi ingeniosissimo huic viro, tabularũ, quas in hoc opere artificiosè cælatas conspicis, admirabilem structuram acceptam referamus?) fœcundissimum, & quouis doctrinæ genere refertissimum opus, id est, vnam & septuaginta odas, quibus ille felici quadã ingenij dexteritate, carminis elegantia, & grauitate maximum, & admirabile omnino salutis nostræ mysterium iam inde ab ipso primi parentis lapsu ad Euangelistas vsque prosecutus est, adhibitis ad eam rem exercitatissimis pictoribus, & tabellarum, quibus sacræ

cræ hiſtoriæ aptiſſimè repræſentantur, cælatoribus, ſummis laboribus, ac ſumptibus, quibus profectò, hac potiſſimùm in parte, vt videre eſt, non pepercimus, qua potuimus induſtria, typis noſtris excudere: idque ita elaboratum & omnibus ſuis partibus abſolutum tibi tandem exhibere. Qua quidem in re ſi noſtros labores tibi gratos eſſe cõperiemus; longè maiora, Deo dante, tum ab ipſo Auctore, tum etiam à nobis poſthac in communem ſtudioſorum vtilitatem, cui nos totos noſtraque omnia dedicauimus, continuò prodibunt. Vale, & noſtrum hunc laborem æqui conſule. Antuerpiæ Calend. Maij, Anno à Virginis partu, M. D. LXXI.

CHRISTO LIBERATORI S.

CHRISTE, tuas laudes, tuâ magna negotia, parui
Aggredimur breuibus dicere carminibus.
Ponimus exiguis memoranda exempla tabellis,
Consilium & summi per tua gesta patris.
Dum reficit pictura oculos, dum carmina mentem,
Te placidum nostris insere pectoribus.
Tunc dabitur miranda animis arcana videre,
Creditaque humanam vincere sorte vicem.
Tunc animis fidibusque nouis, meliora feremus
Carmina, de donis munera nata tuis.

IHW.
IESVS NAZAR. MAGNI CONS. LEGAT. DOMVS IAG. REX PERP. SALVTIS P.M. PAT. FVT. SEC. IVDEX VIVOR. ET MORTVOR.

ODE SAPPHICA II.

CLARA *Leuitûm ſoboles, Deo nec*
Non viris charum caput, ac puellis,
Quem ferax Nilus puerum innocenti
Suſtulit amne:
Si quid anguſto celebrare verſu
Poſſumus magnum, tibi noſtra mixtis
Vox ferat Moſes fidibus dicati
Carminis hymnum.
Te repromiſſæ proprium ſalutis
Indicem, ingratus fugat in remotas
Proditor gentes, generum ſed hoſpes
Nobilis optat.
Redditus tandem populo tuorum
Nuncius magni ſuperûm parentis,
Rector afflicti & generis miniſter,
Noſceris idem.
Præpotens herbis magicoque cantu
Thana mentitas ſimulare formas,
Mox tibi veris agitata monſtris
Victaque geſſit.
Impiger ductor populi timentis,
Pectora vt verbis recreas diſertis,
Ipſe, quæ nunquam metuis, pericla
Vincere monſtras.
Numinis puræ placitura menti
Iura, quæ gentes metuantque reges,
Certus interpres capis, obſtupendo
Clarus honore.

VERAE

Dux hominum interpresq; Dei mitißime Moses
Omnia qui primus tempora ponis, aue.

FIDELI MINISTRO POS.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS III.

EHEV *laborum pondera maxima,*
Mortale quondam queis premitur genus,
Inuexit orbi tunc recenti
Femineæ leuitatis error.
Postquàm parentum, plura petentium
Quàm vox benigni præbuerat Dei,
Attendit infausti draconis
Credulitas male suada verbis:
Ardor negatæ dum sapientiæ,
Summique certans ambitio loci
Angustiores dat videri
Diuitias, cumulumque celat.
Pellexit arbos raraque frondium
Prospecta, ramis forma micantibus,
Fatale vt auderent scelesto
Dente (nefas) temerare malum.
Conceptus ægro pectore conscius
Succus, patenteis mox reserat vias,
Qua culpa lethi sæua mater,
Visceribusque, animisque regnet.
Hoc fonte rixæ, dissidia & furor,
Pugnæ, rapinæ, sæuaque criminum
Turba & dolores in nepotum
Dedecus exitiumque manant.

Principium erroris'q; mali, miserae'q; ruinae
Est praeceptori credere nolle Deo.

FRAVDIS EXPOLIATRICIS MONVM.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS IIII.

VICTOR *dum, patribus perpetuo iugo*
Depreſſis, celebrat gaudia Lucifer,
Præclara & repetit cum grege perfido
Palmæ præmia nobilis:
Duci fata ſuis audiit abſona
Inceptis ſtabili conſilio Dei:
Criſtatumque gemens puluere verticem
Squamoſus poſuit Draco.
Nam cur tu inuidiæ fraudibus inſolens
Virtutis referas vel ſapientiæ
Laudem? colloquio quòd ſuperes nimis
Vano, femineum caput?
Iam te ſolicitum terribiles metus,
Expers lætitiæ & ſuſpicio manet:
Quæ ſemper pauido pectore ſentias,
Nec vitare queas ferus.
Quin de feminea ſtirpe, tenerrimus
Naſcetur valido robore ſurculus:
Iſtud comminuat qui cerebrum citò,
Huic dum tu inſidias paras.
Exercere malis ingenium dolis,
Et rumpi inuidia, perpetuum tibi,
Torquerique animo, quòd propriis male
Demens conſiliis cadas:
Dein victus grauibus guttura vinculis,
Æternoque caput ſupplicio dabis,
Et commenta fremens ſtultitiæ tuæ
Flammis vindicibus lues.

CON-

CONSILIVM ABSCONDITVM.

Ingenius hominum cunctis reperire negatum
Surgit opus, magno propositum Artifici.

MISERICORDIAE ASSERTRICI. S.

Ode sapphica V.

Sol vbi cælo faciem sereno
Purus ostendit, decus atque rebus
Redditum est, quales variata formas
Terra tenebat:
(Nuper heu noxis hominum per omnes
Ambitus Lunæ, penitus negata his
Vsibus vitæ & pelago innatanti
Cedere iussa.)
Tunc senex, auctor sobolis futuræ,
Cespite instratas pia thura ad aras
Admouet, iungens precibus probanda
Dona superstes.
Annuit votis Deus, ac benigna
Voce, sint, dixit, renouata certis
Cursibus, iustos habitura mundi
Tempora fines.
Iam semel vastis periisse in vndis
Secla brutorum sobolemque Adami,
Sit satis; posthac potiora tecum
Fœdera iungam.

FOEDVS INSTAVRATVM.

Fraude hominum Deus offensus cùm concipit iras,
Consilij clemens est memor vsque sui.

MISERICORDIAE PROSPECTRICI S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS AD FIDEM. VI.

QVEM tu diua fides virum
Viuentem solido pectore finxeris,
Vulgo & sepositum leui,
Arcani imbueris muneribus tui;
Illum non labor improbus,
Ignotíue loci suspicio tremens,
Aut vrbis memorem suæ,
Laudantémue soli commoda cogniti,
Terret, quominus arduas
Iussus voce Dei perficiat vias.
Quamquam incerta quies loci
Non vsquam stabilem contineat domum,
Iamque exusta caloribus,
Iam concreta pigræ frigoribus niuis
Ostentet regio metum:
Non syluæ indomitis horribiles feris,
Non præceps fluuij fragor,
Non obiecta hominum turba nocentium
Frangit propositum graue,
Quin metam teneat victor amabilem.
O virtutibus integris
Dux certa, & superûm viribus æmula,
O quæ corpore languidis
Robur sufficere & vim potes integram;
Tu insperata parentibus
Effœto senio pignora prospicis;
Tu montes trahere, & maris
Fluctus disiicere, & flumina rupibus
Insuetas noua per vias
Deriuare potes; nam bonus omnia
Regnator superûm tuis
Et sese voluit tradere nutibus.

OBEDIENTIA CONSTANS.

Ille sapit, qui diuitias patriámque genusq́;,
Qui decus in solo numine proposuit.

FIDEI DVCI SAC.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS VII.

SPECTATVM *innumeris antè periculis*
Viuacis fidei robur, in vltimos
Incursus stabilis sustinet Abraham,
Æternumque meret decus.

Incensus studiis, & docilis sequi
Quicquid vel iubeat vel vetet arbiter,
Cælorum bonus & cælicolûm sator
Cui se subdiderat pium:

Exhausti senij pignora dulcia
Concessa, ac sobolis semina posteræ,
Flammis vt properet tradere mysticis,
Præsens voce monet Deus.

Illum non iuuenis vultus amabilis,
Hostis qui gladium sisteret, ac manus,
Nec virtus variis vnica seculis
Turbat, nec pietas patrem:

Orbandæ aut gemitus coniugis, & graui
Questu perpetuo difficiles dies,
Aut immensus amor continet editi
Nati non solitis modis.

Promissam sobolem iussa negantia, &
Pugnans pollicitis consilium nouum
Non sistit dubium, nec facit exitus
Spem deponere prosperi.

Namque immota fides, cùm semel hæserit
Deuoto penitus pectore, sustinet
Quicquid vel superum, vel genus inferum
Vel tentare paret Deus.

FIDEI TESTIMONIVM.

Nil nisi quod dixit Dominus sapere, hoc sapientum est,
Et nusquam visum fallere consilium.

DEO EXAMINATORI S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS VIII.

QVAE *patribus firmata olim sunt fœdera primis,*
Nouiq́ue cœpta ab orbis ante termino,
Et quæ prima hominum, quæq́ue altera credidit ætas,
Rudi sed vsque peruoluta imagine:
Hæc eadem iam clara magis, monstrataq́ue cernit
Suo Iacobus expedita tempore.
Qui dum humilis, fugiensq́ue minas fratrisq́ue furores,
Deum vocaret, inq́ue vota posceret;
Et placido iam membra daret recreanda sopori,
Labore pressa, mente sed vigil magis:
En certus docilisque, poli manifesta videbat
Patentis ampla permicare limina;
Innixamq́ue solo scalam, quæ vertice summo,
Poli tonantis alta templa vinceret;
Multifidoq́ue gradu, terris deduceret imis
Ad vsque tecta fulgidi orbis aurea.
Illic supremam sedem, pater ipse benignè
Fouens, tenebat efficace numine;
Quo vultu solisq́ue ignes, hyemesq́ue niuales,
Et impotentis impetum maris regit.
Hâc iter ad superos didicit, certamq́ue patêre
Viam perennis vsque ad intima ætheris.
Iamq́ue oblata hominum generi commercia diuûm
Videns, fatetur atque adorat excitus.
Cernit enim aligeros, non agmina rara, ministros
Identidem altos ferre per gradus pedem:
Inde hominum terras inuisere; rursus & isthinc
Tonantis alta commeare limina.
Tunc pauet agnoscitq́ue domum portamq́ue supernam.
Opus sed astra quod pererrat vltima,
Quodq́ue premens terras, præteruolat æthera in arctum
Vocare carmen & referre sit nefas.

HVMANA DIVINITAS.

Cur tanto genus humanum dignetur honore
Dicere, non nisi qui perficere ipse potest.

DEI PHILANTHROPIAE S.

In teſtamentum Iſraëlis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS. IX.

VICINA *letho prouida mens ſenis,*
Et iuſſa patrum tendere ad inferas
Sedes piorum, quas ſerenat
Spes patriam recolens ſupernam:
Et iam ſecundo proxima lumini,
Soluenda preſſi & corporis artubus,
Cæliq́ue promiſſis adhærens,
Certa boni memor & futuri;
Dilecta prolis pignora poſteræ
Bis ſena certus nomina conuocat,
Speraret vnde & comparandam
Sideribus ſobolis cateruam.
His tum vaganti ac hoſpitibus domo,
Certi nec vſquam compotibus ſoli,
Speranda venturos in annos
Acta canit, numeratq́ue ſortes:
Et regna, regum & munera, diuites
Promittit vrbes, & ſpolia, atque opes:
Gentes, & extinctos tyrannos,
Numinis auxilio potentis.
Mores nepotum, cunctaq́ue ab ordine
Spectanda rerum ſæcula diſſerit;
Seruanda præcepta & ſecundis
Temporibus dubiisq́ue dictat.
Reſponſa magni myſtica conſilî,
Plenumq́ue priſcis pollicitis opus,
Sermone quæ æternam latenti
Mentibus inſinuant ſalutem.
Ille & ſepulchri funera debita
Optabat, agris in Iebuſum ſi i,
Manſurus electos nepotes
Sede piis patribus notata.

FIDES MORTI INSVPERABILIS.

Constituit rerum certos ex ordine fines,
Vatibus & tradit secla notanda Deus.

DEO DOCTORI SAPIENTI. S.

ODE SAPPHICA X.

NVLLA vis terris, licet vsque denso
Fulta conatu, valet imperantis
Numinis certam variare mentem,
Consiliúmue.
Nam simul iunctis opibus, manuque
Stulta mens tentat temerare sanctos,
Nescit, ac cæli tamen euehendos
Suscipit orsus.
Quique deduci monitis supernis
(Quæ iuuant puras recreantque mentes)
Abnuit, sumptis, equus vt, capistris
Voluitur amens;
Ne queat sacros retinere cursus.
Impij quondam soboles Chamesi,
Nempe dilectam superis parabat
Perdere gentem.
Quodque plantarat Deus ipse cultor
Germen augendæ pietatis, vndis
Damnat, & monstris fluuij tyrannus
Destinat atrox.
Sed nefas horret subiisse Nilus,
Audit vt flentis pueri querelam,
Quem dat arcanæ Deus administrum
Esse salutis.
Ipse & insonteis vigil amnis vndas
Contrahit, parcens properare, & acres
Continent morsus liquido adnatantes
Flumine pisces.
Denique iniustæ populator aulæ
Qui sit & vindex generi, nocentis
Regis ingrato gremio fouetur,
Crescit & ignis.

TYRANNVS MISERICORDIAE CONCED.

Casibus in duris rerum, spes certa salutis
Expectare, bonus quid velit ipse Deus.

PROVIDENTIAE VICTRICI S.

D In

In tabulam Mosis, populi salutem meditantis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XI.

OLIM *cupitæ iam nimium diu*
Et mente Moses, robore & integro
Non vana sperandæ salutis
Signa suo generi adferebat:
Quanquam educatus molliter aulico
Fastu valeret delitiis frui,
Et verba concepti fauoris
Vendere, compositumque fumum:
Non vllus amplis doctior artibus
Certisque belli consiliis prior,
Æquanda comparare posset
Nomina principibus supremis.
Sed quidquid alti viribus ingeni
Fidoue posset robore corporis,
Totum paterno dedicabat
Ille Deo & populo suorum.
Horum labores commiserans graueis,
Promptus leuare ac non timidus mori,
Proponit audax & doceri,
Et facere auxilij periclum.
Vires probare & consilium efficax
Testis videret (ni foret improbus)
Qui Ægyptij vidit sepulchro
Membra dari nimium superbi.
Sed prona fraudi mens hominum suæ,
Et sæpe certis inuida commodis,
Exempla monstratæ salutis
Prodit & auxilij ministrum.
Hunc regis iras & generis dolos
Grato cauentem pignore suscipit,
Seruatque Madianes ad illa
Tempora, quæ Deus annotarat.

OPTIO INCOMPARABILIS.

Publica cura animos magnos, & pectora tentat:
Certaq́; diſcrimen corda ſubire graue.

SAPIENTIAE ILLVMINATRICI S.

In tabulam Mosis, rubi incendium mirati.

Ode tricolos tetrastrophos XII.

FLAMMAS *innocuas non solitum genus,*
Incensisque rubum frondibus integrum,
Audax noscere Pastor
Vel tentare (nefas) caue.
Quamuis tu Phariis cultior artibus,
Cælo dinumeres astra nitentia;
Et res noueris vnus,
Quas tellus fouet ac mare;
Humanam fugiunt hæc sapientiam,
Et nostro positos ingenio modos,
Queis attingere mundi
Vix conclusa licet polis.
Quòd si tantus amor discere, quam nouam
Mirator speciem conspicis, infimas
Curas exue terræ,
Et fastus animi graues.
Fœdis ne temeres, ah, loca sordibus;
Quæ cernis sacra sunt plenaque numinis:
Hæc mente, & pede puro,
Simplex discipulus petas.
Hic iam veridica voce docebere,
Quàm magnis valeat viribus efficax
Ignis, vertere mundi
Formas, in speciem nouam.
Namque ille & tenebras, & chaos, & nihil
Quondam discutiens intulit optimi
Mundi consona membra,
Finesque, & varium decus.
Idem gratus amor perpetuò bonus,
Flammæ quem specie non temere vides,
Vitam reddere & almam
Lucem terrigenis parat.

DIVINAE VIRTVTIS SPECIMEN.

Fluctibus in mediis & tempestatibus orbis
Certa est, quæ charis lux micet alma piis.

MISERICORDIAE MEMORI S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XIII.

ISACI *pueri integri*
Maturi inualidus cum ſenibus viri,
Mixtæ matribus ac nurus,
Et quantum populi eſt ordine ab infimo;
Maturate laboribus
Exire, atque lacu ſeruitij grauis.
Aurum, & gemmea pocula,
Argenti & ſolidi vaſa nitentia,
Textæ & vellera purpuræ,
Et quicquid ſpolij poſſideat ferox
Diri progenies Chami,
Deuictis penitus diripite hoſtibus.
Nec clementia parcere
Cuiquam, nec ſtatuat pignoribus modum:
Veſtrum nam, pauidi moræ,
Diſceſſum rediment munere quolibet.
Suetos pondus iniquius
Compulſis humeris tollere ſarcinas
Iam nunc non pigeat graueis;
Et vires cumulent diuitiæ nouas.
Summi hinc dextera numinis,
Hinc addant animos gaudia publica,
Sancti hinc auſpicium ducis,
Qui vos è tenebris carceris horridi,
Duri atque imperio iugi
Ereptos retulit luminis in diem,
Arcanis meritam diem,
Dignam & perpetuis carminibus coli,
Vitæ munia libera
Quæ ſeruis renouat, quæ populi decus.
Summi conſilium Dei,
Vos iam magnificis tollite laudibus:
Iam ſpem concipite optimam,
Iam ſentite, fluant vt leuius dies.

EVANGELII EXEMPLVM.

Nil non posse datum iis quorum pietasq́ fidesq́
Prompta sequi cedit, qua vocat vsque Deus.

VERBO EFFICACI ISAC.

In tabulam maris rubri.

HYMNVS HEXAMETER XIIII.

QVA *maris vndisoni longo sinuata recessu*
Littora, diductas propulsant margine rubro,
Illic Æthiopum terras, Niliq́ue vagantis
Irriguos campos, Arabum spirantia thure
Arua bono, & gemmis illinc palmisq́ue decora,
Diuini præfixa olim monumenta triumphi,
Perpetuò stabilita manent, semperq́ue manebunt;
Dum lux, dum cælo constent radiantia puro
Sidera; & assiduo spirantes agmine venti
Aërios repetent tractus, pelagoq́ue tumenti
Constabunt liquidas non irrita iura per vndas.
His etenim populos quondam sæuumq́ue tyrannum,
(Sacrilegam sobolem Chami, Phariosq́ue colonos)
Militibus Deus euertit, furibundaq́ue fudit
Consilia, atque ipsos immensa strage, nec vllo
Seruatos numero, iussit descendere in atras
Pallentis lethiq́ue domos, Erebiq́ue tenebras,
Contento studio summis & viribus ausos
Iudicium temerare Patris, cui maxima mundi
Corpora concordi parent variantia lege:
Quiq́ue suum populum promissa ad regna vocatum
Iusserat, iniustumq́ue iugum, sæuasq́ue catenas
(Excelsa quæ cuncta manu confregerat ipse)
Excutere, & monstrata sequi dictiq́ue viæq́ue
Signa, reuertentes gratè memoranda per annos.
Ergo lecta manus, discissas ducta per vndas,
Vitalem mirata diem, procul aspicit omni
Littore proiectos hosteis, numeroq́ue carentem
Exanimûm turbam in pelago, partemq́ue profundo
Coniicit immersam cœno, sabuloq́ue sepultam,
Liberaq́ue exultat plebes, laudatq́ue potentis
ACTA DEI, ARCANAEQVE CANIT
MONVMENTA SALVTIS.

ARCANAE SALVTIS ARGVM.

Queis voluit prodesse Deus, Natura benigna est
Omnis, at vltricem fert inimica cohors.

DEO VICTORI VINDICI SAC.

In tabulam acceptæ Legis apud Sina montem.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS. XV.

QVOD *prima nuſquam ſæcula viderant,*
Vidêre cani cum pueris ſenes,
Vxorq́ue, nubilisq́ue virgo,
Turba pauens populusq́ue cunctus,
Mortalium vti colloquiis Deum,
Et voce ſancti numinis indice,
Præſentis electæq́ue gentis
Fœdera participem ſubire:
Cùm liberatam ſeruitio graui
Plebem ſacratis montium in abditis
Doctorq́ue, dictatorq́ue coram
Alloquitur, recitatq́ue leges.
Cui ſigna præfert ſollicitus timor,
Qui corda miro concutit impetu,
Clamore perrumpens tubæq́ue
Saxa ſono, tremulosq́ue monteis.
Hinc ignis alto deuolat æthere,
Summiq́ue tractus montis & aëra
Colluſtrat, vrenteisq́ue flammas
Congeminat, penetratq́ue cautes.
Tunc explicatis vocibus, optima
Præcepta plebes, iuraq́ue ſuſcipit,
Æquumq́ue, prælucensq́ue verum,
Fasq́ue pium, officiiq́ue normam;
Legesq́ue certum quæ doceant decus;
Sed mole monteis concutiant graui,
Morboq́ue languenteis auito,
Imperio exagitent tremendo:
Donec potenti numine, cordium
Illapſus vrat ſpiritus intima,
Præſtare & expertes pauoris
Sponte animos meliora donet.

HVMANAE INFIRMITVDINIS EXAM.

Lux terris veneranda micat, mortalia ſed quæ
Lumina præſtringens turbet & vſque premat.

DEO PVRO SANCTO TERRIB. S.

In tabulam collectionis mannæ.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XVI.

PENV *benigni ex ætheris editam*
Intaminato & munere simplicem
Miratur annonam legendo
Plebs alacris, cumulumque magnum.
Defecta parcis quos tulerat cibis
Festina sacrum dum sequitur ducem,
Verbísque concedens supernis,
Tesqua petit sterilésque tractus.
Tunc prouidentis consilio Dei
Educta turmæ pennigeræ cohors,
De rore confectas sereno
Ambrosiámque, epulásque promit.
Nullis parata hæc dona laboribus,
Lentis vel anni cursibus, aut graui
Quæsita curarum tumultu
Lucifer exoriens ferebat.
Sic dormienti, cui Deus affuit,
Adaucta rerum commoda cernimus,
Ædeisque crescentémque longo
Tempore progeniem parari:
Dum certus ille, & pollicitis pius
Credens benignis, non timet ardua
Ferre, atque quà ducit vocantis
Mens, sequitur, peragrátque certus.
Hæc esca plenam numinis & manum
Atque efficacem pascere comprobat,
Natura seu iussas ministret,
Siue neget properata parteis.
Maiora nostris fercula seculis
Delata puri culminibus poli
Ponuntur, æternæque vitæ
Pignora terrigenis petenda.

FIDES NVSQVAM EGENS.

Esse homini in terris poterit quæ grata voluptas,
Cui diuina semel contigit Ambrosia?

PROVIDENTIAE LOCVPLETIS.

In tabulam Iſraëlitarum Iordanem tranſeuntium.

ODE SAPPHICA XVII.

NON *pauens vanis metus, & viarum*
Qui negat duros tolerare caſus,
Longa vel deſes memorat remoti
Tædia finis;
Sed fides conſtans animique magni,
Quæ ſemel certo radiata verbo,
Tramitem oſtenſum ſubit, atque cæli
Proſpicit alti
Templa, lux vnde & fauor, ac potentis
Vis tenax verbi, penetrare prompta
Turbidi fluctus maris, ac ſecundo
Gratia ductu;
Illa mirandos ſuperans labores,
Quos iuuet quondam meminiſſe, pulchrum
Præmium ſummo poſitum reportat
Culmine victrix.
Tunc probat ſortis memor & prioris,
Digna quàm multis fuerint periclis,
Quamque contento repetenda curſu
Munera dia.
Sic & Ægypti miſeris redempta
Vinculis felix manus, aduocanti &
Obſequens verbo, tenuit quietis
Regna beatæ.
Hinc inacceſſos trepidare montes,
Hinc opes viſa eſt ſolito priores
Largius turbæ venienti in vſum
Fundere tellus.
Primus & cuſtos regionis, altum
Senſit vt numen, renuens morari,
Fluminis portam vitream tumentis
Pandit Iarden.

CONSTANTIAE FRVCTVS.

Felix qui monitisq; Dei verbisq; benigni
Audiit, ille sacræ compos erit patriæ.

FIDELI DEQ S.

In tabulam expugnatarum gentium.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XVIII.

AVDITA *quantum vox valeat Dei*
Rerum nouandis cursibus edere,
Vidêre, qui dicto audientes,
Castra loci tetigere odori.
Insueta terris turma recentibus,
Vastis neque ampli corporis artubus
Æquanda cum vulgo tumentum,
Quos regio tulerat, gigantum;
Densis sed vnà cum populis tamen
Exercitati robore prœlij,
Non parua molitos tyrannos
Consilia exuperauit hospes.
Antiqua namque hos crimina, cum suis
Damnata prorsus gentibus, vltimas
Perferre pœnas, atque auitis
Tradiderant spoliare fundis.
Quos non labore, at numine vindice
Dux sternit instans. Adsumus, adsumus
Vltoris æterni ministri,
Atque suos peragentis orsus.
Vexata tellus fraudibus impiis,
Prolem nefandi conuomuit Chami,
Natosque suscepit fidelis
Hospitis, & memor & beata.
Arcana quo iam nomina maximi
Doctore primùm numinis audiit:
Qui secla, cælestesque turmas
Vnus agit moderator æquus.
Turrita iusto mœnia iudici
Firmata vastis vectibus, & trabes
Cessere, & ingenti ruina
Sponte sua, patuere muri.

ANIMADVERSIO MATVRESCENS.

Non gladio aut numero, non vi, sed numinis alti
Consiliis certis vincere magna datur.

DEO VLTORI IVSTO S.

Ode tricolos tetrastrophos XIX.

DIFFERTA *rerum diuite copia*
Munita densis gentibus, arduo &
Vallata murorum reductu,
Regna cadunt pereuntque iniqua.
Collata quamuis consilia, & manus,
Et conuocatis fœdera regibus,
Armisque fulgentes iniquas
Munierint populi rapinas:
Solùm potentis consilium Dei
Exors refringi, permanet & quibus
Audita præmonstrant vocantis
Dicta viam intrepidè obsecutis.
Extructa multis oppida sumptibus,
Implerat auro posteritas Chami,
Et gemma & ostri prænitentis,
Velleribusque, opibusque magnis:
Sed fraude cæca ac præcipiti dolo
Quæsita, fœdisque vsibus addita,
Proscripsit integri potestas
Iudicij dominosque preßit.
Hæc ipse nullis indigus arbiter
Ducto colono diuidit, & bonos
Commendat exercere in vsus,
Non propriæ referenda laudi;
Valde stupenti tam citò plurium
Ceßisse regnorum imperium sibi;
Et ante quàm possent obiri
Cuncta oculis, potuisse vinci.

PERSEVERANTIAE EXITVS.

Quis tam multa citò penitus superanda putarit?
Qui superûm iußis credidit & studuit?

DEO VERACI POTENTI S.

In tabulam cultus antiqui.

ODE SAPPHICA XX.

CONSITIS *læto ſtudioſè in agro*
Vitibus magnam poſuiſſe curam
Principem cæli, referendi ad vſque
Tempora fructus
Scimus, ac doctos variis miniſtros
Artibus, certas operas colendo
Commodè addictos adiiſſe, magno
Non ſine ſumptu.
Hic apros arcet, genus & nocentum
Vocibus ferróque abigit ferarum:
Hic fodit; ramos vitio fluentes
Præſecat alter.
Sarcit & ſepes alius reuulſas,
Damna præſentes ſubiiſſe; namque
Saucius duro cadit in labore
Sæpe colonus.
Cura ſed maior fuit expiandi:
Nam ſacerdotes variante ſæpe
Diſtinent cultu repetenda cunctis
Sacra diebus:
Horridi ne quid vitij precatos
Occupet, natum aut penitus medullas
Palmitum carpat, vitiétue peſtis
Extera vitem.
Cura quæ humanos renouata morbos
Arguens, ipſum vocat auferendæ
Compotem labis, dominum & ſalutis
Artificemque.
Ergò vos noſtro generi fauete, &
Aurea ô cæli properate ſecla,
Victimis cunctis poſitura finem,
Seruitiiſque.

EXPECTATAE EXPIATIONIS VMBRA.

Pontificem, quem prisca olim petiere supernum
Secula, nostra tenent, qui litet & placeat.

DEO CLEMENTI PLACABILI S.

In tabulam Dauidis ad pœnitentiam reuocati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXI.

HVMANI *ingenij licet*
Solers vafricies, callidus ac dolus,
Celet compositum nefas,
Aut blandè impositis nominibus leuet,
Indulgens sceleri suo
Asperso nitidis mille coloribus;
At quæ cor hominum tamen,
Et renes penetrat, cunctáque prouidens
Pertingit sapientia,
Et sermo ignifero fulmine acutior,
Fallax terrigenas genus
Arctis compedibus præligat, vt neque
Elabi valeant prius,
Nec celare notam, nec fugere improbi.
Nam dum mens nimium sibi
Ignoscit, vitiumque alterius leue
Intentis oculis videt,
Exemplo similis iudicij, malis
Succumbens propriis cadit,
Et damnata sibi iura subit prior.
Felix qui metuit vigil,
Iras ne horribiles Numinis excitet;
Et vitam peragit piis
Intentam studiis, & fidei & preci;
Certo proximus huic gradu,
Qui contracta mali criminis expiat
Probra; & qui monitus bonis
Vatum consiliis, cedere mollior,
Mentemque & studium mali
Permutans, facilem sollicitat Deum;
Offensamque gemens grauem,
Exclusus, patria suscipitur domo.

ocati,

XXI.

POENITENTIAE VTILITAS.

Iure perit, qui cunctatur damnare priora
Crimina, & ad veniam sollicitare Deum.

DEO MISERICORDI S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXII.

RECTVM & merentem plurima nouimus
Laudis probatæ præmia iudicem,
Deuota quem produxit Anna
Et sterili recreauit aluo.
Illum exigentem iam spatia vltima,
Summi & solutum munere consulis,
Excelsa contentum paterno
Rama lare ac tenuem recepit.
Pleno laboris perpetui seni,
Exercitatos dum recolit dies
Nil tædiosi turba vulgi
Excipit arbitrióue fingit.
Non deserendæ (si saperet magis)
Sortis prioris, res populi hunc bonum
Postrema dimisit ministrum,
Et meminit, gemuitque semper.
Cuius sacratæ quid valeant preces,
Sensit marinus cum populis Dagon,
Quos terror æthræ fulminantis
Dissoluit, domitósque fregit.
Responsa quondam hic à puero bonus
Firmare certo numinis indice,
Exempla duratura veris
Historiæ posuit libellis.

SIMPLICITAS MVNDO FASTIDITA.

Nil conscire sibi nudo, summisq; peractis
Muneribus, magna hæc præmia, magnus honor.

REIPVB. MINISTRO INTEGER. POS.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS. XXIII.

ÆTAS beato tempore ducitur,
Lætosque firmat candida pax dies:
Cùm ducit, attentusque clauum
Versat amans Moderator æqui:
Humana rarò nequities tamen
(Cùm pressit altæ frena potentiæ)
Ne temnat, excedatque metam
Propositam, sibi temperauit.
Miranda iusto munere regibus
Exempla Pastor fecerat inclytus;
Ni laudis immensæ nitorem
Pestifer inficeret cupido.
Suscepta fœdi pondera criminis,
Inflicta cæco & pectore vulnera
Obliuiosus, nec dolere
Præbet Amor, neque cogitare:
Donec veternum pectore ab intimo
Soporis alti excussit amabili
Sermone Nathan, cui videre
Facta Deus dabat & futura.
Quis nunc decori consilij potens?
Hunc cæcat amens gratia principem,
Illum sed imprudente dicto
Asperitas alienat audax.
Felix, carentem stultitia mala,
Rex, cui ministrum contigit assequi,
Et fraude semotum dolosa,
Numinis & studio calentem.
Nathan suorum sæcula temporum
Scripsit fideli certa volumine,
Quæcunque vel gessere reges,
Vel populi subiere ducti.

CONSILIOR. INTEGRITAS.

Simplicitas, veri studium, obsequiumq; fidesq;
Grata Deo, & cunctis commoda temporibus.

HONESTI DOCTORI GRAVISS. P.

In Dauidis effigiem.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON XXIIII.

DOCTVM *innocenti pectore perpeti*
Casus, labores, exilium, minas,
Iras, furores ac superba
Monstra, virum canimus domantem:
Decepta cui non fœdera centies
Regis minacis & nimium feri,
Ostensa nec vulgi repulsa
Spemque, animique fidem repellunt.
Responsa magni & consilium Patris
Dum mente certus concipit integra,
Audax vel obiectos per ignes
Ire valet, superatque victor.
Cælo minantis, gentibus & feri,
Horrenda vasti tempora Goliæ,
Assertor atque vltor suorum,
Strauit humi caput & recidit.
Vincenda semper prælia, & hostibus
Antè inquietis impositum iugum,
Sperare iam primis in annis
Vrsa cadens dabat & leæna.
Incisa quondam marmore duplici
Præcepta verbis ac digitis Dei
Curauit, & morem sacrorum
Constituit, celebresque ritus.
Idem efficacis munere barbyti
Victura dixit carmina, quæ Draco
Antiquus audire obstupescat,
Quæque probet Deus & secundet.

DIVINAE VERITATIS ARGVMENTVM.

Otia honesta Deo, cuncta atque negotia summo
Quæ dicat, hæc multis vita beata modis.

REGI FORTISS. INTEGERR. PIENTISS. VATI
DVLCISS. POS.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXV.

QVOTQVOT *prisca tulit, quotquot ſperare futura*
Rectores conceſſerit ætas,
Diuitiiſque, opibuſque animi, ſenſuq́ue profundo,
Tu Salomon præceſſeris vnus.
Seu populis dare iura iuuet, ſeu ponere docta
Virtutis præcepta petendæ;
Seu cupias animo immenſum penetrare per orbem,
Ingenio & numerare diſerto
Naturæ variata modis ſpectacula miris,
Quæcumque aut radiantia cælum
Aſtra mouet, vel quæ duplici ſpatiantur in vnda
Plurima monſtra; vel omniparens quæ
Multiplici profert vtero, atque alit vbere Tellus,
Cuncta tibi ceßêre petenti.
Obſtupuit, peregrina tuas conſpexit vt artes
Gens acris non indiga ſenſus.
Victa tuis ſiluere etiam miracula templis
Quæ quondam celebrata ſonabant.
Quâ patet oceanus, gentes tua carmina diſcunt,
Et recinunt iuueneſq́ue, ſeneſq́ue,
Æterniq́ue Dei nomen laudeſq́ue perennes,
Sperandæ & monumenta ſalutis,
Cetera & arcanis quæ te meditante figuris
Excelſa Sion audiit arce.
O Rex, ô felix, nullumq́ue habiture priorem,
Vna tibi & proba ſi foret vxor.
Vltima nempe fuit vox te digniſſima, vanum
Eſſe, Dei timor vnde receſſit.

HVMANAE SORTIS MENSVRA GEMINA.

Mortales homines & re & sermone iuuare,
Perpetuum magni est principis officium.

PRINCIPI SAPIENTISS. PACE REIP.
CONSTITVTA POS.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XXVI.

REGVM *progenies Isacidum, breui*
Te magnum experiar dicere carmine.
An laudes tacitus dissimulet pudor
Tantis pro meritis leues?
Quem iam præmonitum grandia dicere
Purgauit rutilis spiritus ignibus,
Laturum populo & principibus Dei
Dicta, & terribiles minas.
Prudens præteriti temporis, ac tui
Venturique modos, & seriem canis,
Spectator veluti videris omnia
Depicta in superûm domo.
Quis vatum propior cernere ab vltima,
Quicquid magnus habet mundus, origine,
Mores, historias, imperia vrbium,
Cuncta & sæcula gentium?
Humano generi munera cælitus
Demittenda animis, tu bene nuntias:
Et mœstis releuas corda laboribus,
Et mentes recreas graueis.
Quæ vis eloquij, quæ ingenij queat
Exæquare modos, & decus ac tui
Dicendo rapidum fluminis impetum,
Sensu & multiplices notas?
Vitæ certa tuo tempora nuntio
Rex prolata videt, ductaque longius,
Cùm Sol pollicitis additur arbiter
Decursum relegens diem.
Defuncti celebri muneris exitu,
Contemptorque trucis supplicij innocens,
Palmam promeritus iudicio Dei,
Magnus diceris ac bonus.

PIETATIS INDEFESSVM STVDIVM.

Qui Christum non odit, amet responsa legátque
Amosidæ: is fiet nam pius & sapiens.

DIVINAR. RER. INDICI ADMIRABILI P.

In tabulam Ieremiæ Scriptoris.

ODE SAPPHICA XXVII.

SPIRITV *feruens iuuenis, potensque*
Robore immotæ superare mentis
Fortium, priscis memorata ab annis,
Corda virorum:
Cui nec ignauæ puero iuuentæ,
Nec sibi tantum decus arroganti,
Creditur munus prius adparatum
Matris ab aluo:
Tu doces quantum valeat superni
Efficax verbum imperij, fideles
Cùm subit mentes, penetrátque in altam
Pectoris arcem.
Nam nec immites odiis tyranni,
Nec furor vulgi miseris iniqui,
Nec tibi ignotæ expedienda gentes
Acta retardant;
Quin per insanos hominum nocentum
Impetus, victor, penitusque compos
Destruas, vellas, moueas, reponas,
Ædificesque.
Crescit in duro tibi vis labore;
Carceris diri tenebras lacusque
Et famem fortis superas, minasque
Mortis amaræ.
Sic & obiectos penetrare monteis
Nouit, ac rupes, & adacta in altos
Turrium ascensus monumenta, clari
Fulminis ardor.
Integrum ac fortem celebremque dictis,
Quem sua inuisum malè presserat gens,
Seruat, & cultu meliore Princeps
Suscipit hostis.

HONESTAE INDOLIS DECVRSVS INTEGER.

Quid non ferre potest, quid non superare, supernis
Qui se permisit nutibus ac monitis?

LEGATO STRENVO FORTI POS.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXVIII.

EXTREMA *prisci sæcula temporis*
Videre vatem regibus omnium
Narrare præscriptam dierum
Historiam, seriemque longam:
Quas nec vagorum conscia siderum
Chaldæa, iactans dicere gentibus
Voluenda venturos per annos,
Explicuit, tetigítue prudens.
Huic prouidentis consilij Pater
Donauit orbis ponere mobilis
Decrêta, mortalesque rerum
Atque hominum imperiique metas.
Non ille, quamuis inferior modis,
Priscique Vatum luminis vsibus,
Rerum vel impar mole scriptor,
Vel minor eloquio fideque:
Seu iussa vates somnia detegat,
Seu visa rerum signaque præcinat,
Abstrusa seu doctor notarum
Perlegat euoluatque sensa.
Hunc flamma, cautes aptior vrere,
Sæua & Leonum pertimuit fames:
Concessit huic peior nocendo
Inuidia imperiumque præceps.
Miranda sacro scripta volumine
Auctor relinquit, postera quæ legat
Ætas & attendens laboret,
Ac memori probet ore Christus.

Qui nouit metuitq́ Deum, diſcrimina nulla
Ille timet, nil non ſcitq́ probatq́ boni.

VATI FORTISS. TEMPERANTISS. POS.

In tabulam Esdræ scribæ.

Ode dicolos tetrastrophos XXIX.

PERSARUM *populo & regibus inclytis*
Dilectum Arsacides ingenium, tuóque
Optatum generi lumen, amabile
Cælóque & superis caput:
Esdra ô progenies pontificum sacra,
Expectatum auidè qui Phineæ vetus
Exemplum reuocas, moribus integris
Præstas & sapientia.
Redduntur Solymis te duce principes,
Longo quos Babylon carcere presserat:
Vasa & sacrilegûm quæ rapuit manus,
In sanctam referunt domum.
Quamuis difficilis non solitos viæ,
Ignauosque metu, atque hostibus improbis
Inuisos memori consilio viros
Ac dictis reficis bonis.
Dum deuota Deo te duce mœnia
Sionis subeunt, quâ populus frequens
Festiuo sociat plurima carmine
Templis dona recentibus:
Illic & vituli sanguine feruidi
Aras & Libani tingis odoribus:
Et vota incolumis persolüens tuæ
Genti concilias Deum.
Infamata malis secula nuptiis,
Admissumque nefas moribus expias,
Antiquasque iubes discere, & asseris
Leges, & patrium decus.

PROVIDENTIA INSTAVRATR.

Esdra ſancte viæ doctor, populíque magiſter,
Tu monſtras rectum quid valet officium.

XXII.

SCRIBAE SAPIENTISS. PAT. PATRIAE.

In effigiem D. Matthæi.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXX.

QVI modò inexpletos loculos, fiscúmque capacem
  Assiduusque tenáxque premebat;
Quique abaco intentus, tabulisque vacabat auaris
  Nummorum captator anhelus;
Quem cupidum variis aliena pecunia curis,
  Insidiatorémque timebat;
Quem tenuere viæ, mercatus, flumina, portus,
  Multiplicis quoque fœnoris ardor:
Hic subitò magni mutatus voce magistri,
  Discipulum comitémque vocantis,
Diuitiarum & compositi neglector acerui,
  Iam libros forulósque relinquit.
Gaudet sorte noua Leui, nuperque perosam
  Pauperiem præfértque, colítque.
Nec socios, famulos, infestáque vincla propinquos,
  Rumores vulgíue loquacis;
Nec quæcunque bonis obstant contraria votis,
  Cogitat incipiénsque volutat.
Nudus, inops, meliora petit compendia rerum,
  Diuitias meditans potiores:
Quas nec tempus edax, nec fraus, nec perdere possint
  Inuidiæ commenta malignæ.
Edoctúsque nouas rationum scribere formas,
  Duratura volumina complet:
Atque notas, numeros, damnosáque nomina delens,
  Gesta Dei patrésque reponit:
Exemplo scriptísque probans quàm splendida Iesu
  Gratia sit virtusque docentis.

XXX.

DIVINA VOCATIO.

Noctes atque dies dictata legenda, nec vllo
Tempore non nobis commoda scripta vides.

EVANGELII TESTI FIDELI P.

In effigiem Marci Euangelistæ.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XXXI.

ET TE, *Marce pater, carminis ac lyræ*
Laudes perpetuis temporibus decent,
Quas Nilo resonent mœnia proxima,
Illustris Macedûm labor:
Et quas multiuagis littoribus mare
Exultans referat, qua lauat, aut secat
Quicquid tergeminis Lamecides soli
Natis disposuit pater.
Nam nec te assiduis culta laboribus
Terret discipulum relligio recens,
Nec lassat comitem casibus aut viæ
Aut ponti senior Cephas.
Tu Christi gregibus credita munia
Pascendis, studio perficis arduo:
Ægyptumque colis, iactaque semina,
Quæ seuit Petrus, irrigas.
Quin & tu exiguo magna volumine
Arcani reseras munera nuntij,
Atque vnus propriis temporibus breuem
Aptas principio notam.

SAPIENTIÆ COMPENDIVM.

Parue liber, quid tu doceas, non percipit omnis
Mundus, at id mites percipiunt animi.

CHRISTIANÆ VIRTVTIS OBSERVATORI P.

ODE SAPPHICA XXXII.

QVI *ſalutari recreabat arte*
Membra languenti vitiata morbo,
Nunc recurandæ meliora menti
Munia tractat.
Namque vbi magni monitis magiſtri
Doctus, humanæ didicit ruinæ
Tempora, & cauſam, & reparantis æuum
Vimq́ue modosq́ue;
Nouit & certo propius periclo
Quid mali Chriſtus releuare morbi
Poſſet: exultans animum ſupernas
Vertit ad artes.
Ille inacceſſo repetens ab ortu
Geſta mirandi genus atque Chriſti
Scribit, & quantum renouarit almus
Spiritus orbem.
Additus Paulo ſocius miniſtro,
Et comes fidus pelagi ac viarum
Subleuat grato officio labores,
Teſtis & index.

LVX EXPEDITA.

Vſus erit magnæ mentis linguæq́ diſertæ
Optimus, in ſacros incubuiſſe libros.

VERITATIS EXPOSITORI DISERTO P.

I 3 In

In effigiem D. Ioannis Euangelistæ.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXXIII.

QVIS te mente noua potens
In cælum iuuenem ſpiritus arripit,
Plenum numine viuido?
Vt mundo referas progeniem Dei,
Cælatam patribus prius,
Obſcuróue adeò nomine cognitam.
Namque & te puerum nouis
Annis ingenio nouimus haud propè
Tantis muneribus parem.
Non humana tibi diſcipulo dedit
Ars vel ſcire, vel eloqui,
Quæ nullis emere aut diuitiis queas,
Aut longo ſtudio ſequi:
Quamquam Socraticos admoueas libros,
Et quæ porticus inclyta
Arguto repetit dicta volumine.
At te non hominum reor,
Sed magni monitum conſiliis patris,
Percurriſſe poli vias,
Arcana & docili credita pectore,
Quæque orbis ſtupeat pauens,
Incepiſſe nouis dicere vocibus:
Dum te teſtibus è tribus
Dilectum penitus præcipuum parat.
Qui ventis tumido & mari
Viua voce potens imperat, efficax
Morbos pellere, & inferis
Excepiſſe hominum de tenebris genus.
Ille & te ſibi conſcium
Quàm magna efficere, & quæ valeat pati,
Iunctum ſanguine deligit.
Te matri moriens ſubſtituit ſuæ,
Charo vt nomine particeps,
Commiſſi foueas officij vicem.

ABSTRVSA SAPIENTIA.

Quod legis, haud paruum eſt, ſuperat terramq; polumq;.
Si petis hoc, dabitur noſſe, ſed exue te.

ARCANOR. INDICI PENITISS. P.

In tabulam nuntiationis Zachariæ factæ.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXXIIII.

DICTVM *ex ſecundis alloquiis Dei*
Tempus nouandi fœderis adfore,
Anni recurrentes tulerunt
Secla viris adamata iuſtis.
Ætatis almæ principium bonum
Legatus alto detulit æthere
Demiſſus, aſſueſcensque terris
Seſe hominum facilemque præbens.
Aris ſacerdos thura calentibus
De more pura dum prece conſecrat,
Mortale nil præ ſe ferentem
Vultu habituque virum tuetur.
Hic abnuenti credere iam ſeni
Prolem paratam nuntiat, & nouum
Vxoris annoſæ tumorem,
Quem populi videant ſtupentes.
Ignara luxus, criminis & mali,
Infantis almi pectora creſcere
Prædicit, & primis ab annis
Mentis opus meditata magnum.
Præſentis amplo munere ſpiritus
Hic ſepta certæ ſollicitus viæ,
Turbata curator probandis
Partibus & ſtudiis reponet.
Qua vita poſſit, quaque peti ſalus,
Admiſſus vltro qua veniat Deus:
Nec ſpernet hic vates colonum,
Nec metuet fera ſceptra regum.
Hæc in reductis quæ videt abditis
Flamen, moratus plus ſolito, nequit
Cùm prodit, admirante turba,
Prodere, nec potis eſt negare.

FELICIS SECVLI INITIA.

Quid deceat, quantum expediat, quo tempore, nunquam
Delige: permittas vt probet ipse Deus.

DEO CONSVLI PERP. SAPIENTISS. S.

In tabulam Annuntiationis.

ODE SAPPHICA XXXV.

VIRGO, *quam magni moderator orbis*
Excipit charam, penitusque raris
Instruit donis, propriam sibique
Deligit almus;
Omnibus, salue, numeris beata;
Nam tui proles vteri supernis
Viribus præstans misero salutem
Proferet orbi.
Vnus ex certis superûm ministris,
Hæc Galilææ retulit puellæ,
Cui parem nullis habuêre mundi
Tempora seclis.
Illa se tantis referens minorem
Laudibus, causam stupet, atque supplex
Postulat magni veneranda verbi ar-
cana doceri.
Atque vbi summi didicit parentis
Mentem, & occultas operantis almi
Spiritus vires, seriem, modosque
Audiit ardens;
Nil moror, dixit, Domine ô colendum
Gentibus nomen, tibi me tuisque
Protinus certam tenuisse dictis
Annue felix.

Quis sic Virgo Deum proprium tibi, sicq; benignum
Præstitit? eximia in simplicitate fides.

DEO ELECTORI SACR.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXXVI.

VT *vultus roseæ virginis aureos*
Vxor Leuitici Pontificis videt,
Segni cuius in aluo
Vatum flos latet abditus:
Vires ætherei pectore flaminis
Persentit placidis vocibus excita,
Pacemq; hospitis almæ
Gratis laudibus excipit.
Quæ tam fausta mihi munera numinis
Vltro, non meritis hospitiis Dei
Adduxere parentem,
Dignam cælicolûm domo?
Ergo sacra tuam diua modestiam
Auget tanta etiam gloria? cui scio
Nullam in matribus esse,
Nullam in virginibus parem.
Nempe immensa Dei pignora talibus
Consistunt potius sedibus, inuidas
Auersata potentum,
Magnatumq; superbias.
Nam quòd tu facili pondere perferas,
Quem nec sustineant sidera, nec queant
Percepisse patenti
Mundi mœnia cardine;
Effecit vacuum fastubus & dolo,
Contemnensq; sui pectus, & ignea
Semper docta, superno
Consentire fides Patri.
Agnoscunt vtero quem foueas tuo,
Testanturq; nouis vocibus omnia,
Valles, flumina, syluæ
Quocunque extuleris pedem.
Quin ipse officij muneribus tui
Gratus lætitiam personuit piam
Aluo quem gero fœtus,
Et mentem cumulat mihi.

PIETATIS CONCORDIA.

Gaudia, diuitiasq́; Dei communia multis
Esse cupit, quisquis numinis instar habet.

FOEMINAR. SANCTISSIMÆ P.

In tabulam Ioannis Baptistæ.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON XXXVII.

ASTRVM *nascitur insito*
Fulgens lumine, quem Deus
Solis paciferi indicem
Terris præstitit almus.
Hunc in montibus arduis
Exangui in senio parens,
Mirandis puerum & modis,
Mirando edidit ortu.
Salutis ferat vt nouæ
Læto tempore nuntium,
Et testis bona gratiæ
Magnæ sæcula monstret.
Vos quæ diligitis Deum
Matres, vos quoque virgines,
Infanti properè nouo
Laudum nectite serta.
Nec componite mollius,
Quamuis membra tenerrima,
Assuescat, sinite, aspero
Iam nunc vita labori.

AVRORA DIEI NVNTIA.

Dona Deus quanto ſoleat ſplendore parare,
Si quiſquam obſeruet tempora, teſtis erit.

DEO PROSPECTORI SACR.

NATVRAE HVMANAE NAENIA XXXVIII.

VIRGINEO *splendens infans vt prodiit aluo,*
Atque illæsa dedit templa pudicitiæ:
Quæ iam vteri intacti stupuit NATVRA *tumorem,*
Nunc pauet insolitum læta puerperium.
Atque nouum mirata genus, variis quoque gaudens,
Blandidulos fertur concinuisse modos.
Excellis mea iura puer, quòd gigneris, aut quòd
Nasceris; at meus es quòd puer & tener es.
Ergo me superas, sine me qui nasceris infans.
Quod si me superas, es puer ergo Deus.
O puer & certè Deus, ô mihi iungeris, vt te
Partibus excipiam, muneribusque meis.
O Deus, & verè puer, ô tibi iungor, vt aucta
Amplius ipsa tuo numine perficiar.
Accipies ex me curam puer, atque labores,
Mortis onus (tibi sic quòd placet) accipies.
A te ego, sed pacem Deus, accipiamque salutem,
Et posse æternæ rumpere vincla necis.

SOL IVSTITIAE EXORIENS.

In tenebris fulgens lumen diuinaq; dona
Simplicitas cernit: non videt ambitio.

HVMANAE SORTIS SVSCEPTORI DEO HOMINI S.

Ode tricolos tetrastrophos XXXIX.

QVIS te, sancte puer, flere doloribus
Maturis docuit? scilicet æthere
Descendisse iuuabat,
Vt discas gemitus nouos?

Sed tu de patriis sedibus omnium
Spectator fueras, quos patitur genus
Nostrum sidera subter
Ærumnæ miseros modos.

Ergo sponte venis præscius, & cupis
Riuos purpurei fundere sanguinis,
Non vt ciuibus æthræ
Nomen connumeres tuum:

(Nam tu perpetui regna tenes Dei:)
Ast vt propositis legibus audiens,
Serui munere functus
Adscribas homines polo.

Fies perpetuis ex humili loco
(Quem tu sponte subis) laudibus altior
Cælo; terráque nomen
Infernúsque tremet tuum.

CHARITAS NIHIL RECVSANS.

Quæ tu hominum puro sancturus fœdera cordi es,
Hæc in carne tua commemoranda subis.

PRINCIPI SVM. PRO REIP. LIBERTATE SERVIENTI S.

In tabulam adorationis Magorum.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XL.

VT Pisghæ in altis ætherei iugis,
Selmonis aut de culmine candidi
Surgentis auroræ salubris
Conspicitur prior vsque fulgor;
At quisquis errat vallibus infimis,
Caliginosis nubibus obsitus,
Hic nocte in atra nescit amens
Purpurei radios diei:
Sic dum Tyrannum cum populo leui
Exercet amentem ambitio impia,
Præsentis aduentum salutis
Non Solyme malè cæca sentit.
Sed qui remotos Persidos incolit
Parthosque tractus, hic alienior
Splendoris exortum sereni
Prospicit, & veniens adorat.
Ostensus astri lætior aurei
Non antè fulgens stellifero in polo
Conspectus ignis, innouandi
Auspicium referebat orbis.
Ergo peractis iam spatiis viæ,
Contingit hospes mœnia nuntius,
Qui dicat aduenisse regem,
Gentibus & populis colendum.
Quem mox repertum lætior & Magus
Miratus, vltrà quàm soleat puer
Mortalis, ostendisse sanctum
Vultum oculis animoque cernit.
Hinc prouoluto pectore & oscula
Infantis addens tum pedibus noui,
Testatus aduenisse numen,
Munere tergemino salutat.

GENTIVM LVX.

Quæ colit, agnoſcitq́; Deum, ſapientia vera eſt.
Quem latet hoc, rudis eſt, quamlibet alta ſciat.

DEO IMMORT. HOMINI VERO REGI LIBERATORI'S.

In tabulam Iosephi in Ægyptum commigrantis.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XLI.

DIC *mihi quò tenellam*
Virginem (nam virgineum conspicio decorem)
Frigore sæuiente,
Hospes incessu fugiens sic properante ducis?
Quod pueri decori
Nomen est? cur surripis hunc æthereo parenti?
Namque tuum puellum
Esse mortali genere progenitum refutant
Digna Deo tonante
Ora maiestasque oculis in teneris renidens.
Quam nemus & silentes
Vocis almæ vim venerantur, capiuntque syluæ,
Attonitumque flumen
Sistit vndas præcipites blandisono susurro.
Vera rogas; perennis
Est Dei natus puer; intactam habet is parentem
Virginem: ego huic vt illi
Traditus custos monitis aligeri ministri
Mœnibus è cruentis
Pignus en sacrum abripio, ne violet ferocis
Inuida vis tyranni,
Ad Phari abiunctas properando procul exul oras:
Pignore quo salutem
Sperat humanum genus, & quo reparanda primi
Damna parentis, & quæ
Dona nobis Numen erat pollicitum benignè.

DIVINA TVTELA.

Præsidium in medijs Deus inuenit hostibus huic qui
Sese habet; à patria sit licet exul humo.

PRINCIPI OPT. PRO SVIS EXVLANTI S.

In tabulam Iesu in templo reperti.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLII.

DVM virgo casti sollicitis viri
Adiuta curis, quærere filium
Desideratum condolenti
Voce rogans loca cuncta lustrat:

Fulgente solis lumine tertij,
Templi in reductis ædibus inuenit
Inter senum eruditiorum
Non tacitum puerum cathedras.

Confusa circum turba stupentium,
Responsa fixis combibit auribus,
Mirata maturum loquentis
Consilium ingeniumque princeps.

Quæ tanta vis, quid pectore numinis
Cælestis, aiunt, in tenero latet?
Quis verba deuoluens diserta
Spiritus ore mouet tenello?

Miranda certè audiuimus omnia,
Quondam neque ipsis nota Prioribus.
An'ne? hunc putemus hæc magistro
Ex homine aut didicisse libris?

Atqui & profundis consiliis Dei
Præsens videtur nunc animo frui,
Inde & relatos explicare
Quos rogat insinuatque sensus.

Aut illa cælo, non nimium diu est,
Mens venit, artus induit & nouos,
Vocesque promens efficaces
Se puerumque Deumque præbet.

GRATIAR. THESAVRVS.

Diuinæ studium Sophiæ pulcherrima vitæ
Esse, puer, nobis munera, sancte, probas.

DIVINITATI EMICANTI S.

Ode tricolos tetrastrophos XLIII.

Vocem, ſalutis quam fore nuntiam
Dixêre priſcis temporibus pij
Vates, Iarden obſtupenti
Flumine percipit vſque primus:

Quando efficacis fulminibus ſoni
Commotus omnis contremuit locus,
Quacunque diſtinguunt iacentes
Æquora Gilghediusque terras.

Hanc & colonus gentibus impiis
Vicina iungens prædia, combibit
Non aure ſurda, hanc ipſa Iudæ
Poſteritas, Solymûmque ciues.

Deducta cælo tempora gratiæ,
Miſtas & altis pollicitis minas,
Mirantur omnes, ac loquentis
Vultum habitumque hominis ſeuerum.

Namque is fidelis credita munera
Legatus, alti & conſilium Dei
Dum præco complet, nec potenteis
Suſpicit aut metuit tyrannos:

Oſtendit vnam & perpetuam ſibi
Curam, docendo ſiſtere deuios
Ad limen anguſtum ſalutis,
Atque ducem ceciniſſe certum.

Oblata non huic gloria commouet,
Non durus enſis propoſitum graue,
Id quippe monſtrabat ſeueræ
Frontis honosque habitusque vitæ.

XLIII

LVCIS DIV CORVSCATIO.

Certa reducendis animis pereuntibus atque
Clara via est, morum cum probitate fides.

SALVTIS NVNTIO GRAVISS. P.

In tabulam Christi in Iordane baptizati.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLIIII

QVAE festa lux hæc, dicite montium
Syluæ? quid alto gaudia personant
Clamore rupes, quas imago
Percipit, ingeminatq; voces?
Quæ tanta præceps pennigerum genus
Exercet alis cura micantibus,
Cæli per oras atque acutis
Cantibus instrepitare cogit?
Iam gestientis lætitiæ decus
Quæ causa nuper proferat audio,
Trini quòd inspectanda terris
Numinis emicuit potestas.
Hic nam nitenti lumine spiritus
Delapsus alti culminibus poli,
Candentis aspectum columbæ
Præbuit, auricomumq; lumen.
Et vox ab æthra personuit patris
(Quam densa syluæ contremuit coma)
Audita, præsentemq; natum
Dicere, & hunc populis magistrum.
Hunc, quem neque alti conscia numinis
Natura nostrisq; vlterius modis
Virtus refulgens administrum
Esse hominum generi retardat.
Hic se minori subdidit hospiti
Amne abluendum, purus & innocens.
Nec ipse quamuis vsque compos,
Id quod erat, tamen efferebat.
Illum stupenti fluminis alueo
Gaudens Iärden suscipit, humidis
Complexus vlnis, & loquaci
Murmure concelebrans salutat:
Et quæ secundo perfluit agmine,
Sacrata denso membra volumine
Circundat hærens, & priorem
Vnda sequens premit inuidendo.

MODESTIÆ ORNAMENT.

Non decus ipſe ſuum iactat natus; pater ipſi
Adſcribit: vera hæc gloria, nulla prior.

CHRISTO DEI FILIO PRONVNCIATO S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XLV.

SYLVIS *in mediis agmina cælitum*
Cernebam famulas adproperantium
Exercere vices lætaque floridis
Mensis fercula ponere.
Dumque ipse insoliti contremo muneris
Spectator ardens discere, maximæ
Causam lætitiæ, cuique decus nouæ
Cœnæ præniteat, rogo:
Vnus pennigerûm de iuuenum choro,
Scitanti hæc alacri pectore reddidit,
Cui mox tota cohors per iuga montium
Blandis accinuit modis:
Hic iudex superûm maximus excipit
Natum Nazaridos virginis, & suum,
Quem nunc tergeminis gloria frondibus
Victorem decorat sacrum.
Hunc nec longa fames, tesqua nec aspera
Monstrorum horrificis densa cubilibus,
Non horror gelidæ noctis amabili
Intentum alloquio ad patrem
Turbauit: sed & hic sustinuit volens
Vsque inuicto animo prœlia, quæ ferox
Tentator solitis artibus, ac dolis
Audaci intulit impetu:
Qui partem superûm traxerat insolens
Fallaci studio præcipui loci,
Cui primos homines seclaque postera
Vnum subdiderat nefas.
Nunc victus triplicis pondere prœlij
Vertit terga gemens, armaque & omnibus
Posthac discipulis expositas vias
Vincendi dolet improbus.

SCRIPTVRAR. VTILITAS.

Legitimè certare queas, & viceris hostem
Instructus verbis consiliisq́; Dei.

CHRISTO DVCI INVICTISS. S.

In tabellam signi à Christo in Cana editi.

ODE SAPPHICA XLVI.

QVAE *pater mundo posuit recenti*
Iura sacrati thalami deditque
Iuncta concordi sociare vitæ
Munia lege;
Illa præsenti patris ipse natus
Numine antistes decorata, firmat,
Faustus & gratas epulas benigno
Comprobat vsu.
Sic & arcanis sociare tædis
Gentis humanæ genus expetitum,
Et sibi magnis emere adiugandum
Dotibus ardet:
Possit vt nostræ recreata gentis
Iuncta diuino soboles marito,
Splendidi sedes habitare cæli
Regnaque diuûm.
Prima miratrix Galilæa Canas
Obstupet testis renouata rerum
Munera, & magnum probat esse Iesu in
Pectore numen,
Dum videt certas variare formas,
Iurat & prisci latices Noachi,
Fonte quas nuper vitreo fluenteis
Hauserat vndas.

NATVRÆ INNOVANDÆ ARGVM.

Sordet quicquid habet mundus cum munere Christi
Collatum; nec iam quæ placuere valent.

CHRISTO CVRATORI BENIGNO S.

In tabulam Christi prædicantis Euangelium.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XLVII.

PRODVCTVM *populis de sapientia*
Patris consilium filius incipit
Enarrare, bonus dicere & algida
Dictis vrere pectora.
Nam qualis calido lumine ab ætheris
Alta sede humiles sol penetrat domos
Terrarum, variisque exagitat potens
Tentatas species modis;
Cùm plumbi & chalybis grandia semina
Concrescunt validis acta vaporibus,
Sed ceræ faciles & teneræ niues
Decursu fluido liquent:
Talis sermo Dei mentibus inditus,
Obdurata premens æra superbiæ,
Marcentes animos sed dociles fouet
Vitæ munere prospero.
Non cæca ambitio, non amor improbus
Rerum quas studiis appetit vltimis
Vulgus, non animi luxuries capit
Sancti commoda nuntij:
Sed quos dura hominum sollicitant mala,
Vel vitam puduit ducere turpibus
Infectam vitiis, vel timor obligat,
Cura & iustitiæ tenet.
Hi (quanquam exiguum) pectore viuido
Semen concipiunt quod cumulos creat,
Queis æterna parens horrea compleat,
Et diuûm exhilaret choros.

DIVINAE DISCIPLIN. SCHOLA.

Quas fugitat mundus rerum sunt commoda tanta?
Sic est: sed stultis non sapit ista seges.

SIMPLICIVM DOCTORI OPT. S.

In tabulam Christi Apostolos legantis.

Ode XLVIII.

SAECLORVM *veterum, præscripto ex ordine, finem*
Certa Deo voluentibus annis
Tempora protulerant; hominum quoque magna per orbem
Strata seges matura iacebat;
Agricolam iam cana suum cùm terra vocaret,
Et falcem expectaret acutam,
Redderet vt fœtas seruandi farris aristas,
Sed culmos quoque rursus inanes:
Tunc Domini messis natus, summusque minister
Orbis imago auctorque nouandi,
Selectorum operi tanto, duodena virorum
Ora tuens, sic fatur amicè:
O mihi præchari comites, sociique laborum
Arcanique sacraria magni,
Non vos parua manent discrimina, vertere missos
Terrarum moremque modumque:
Queis maris horrisoni fluctus, ac dura viarum
Sunt adeunda pericula sæpè:
Non vt Erythræas gemmas, ostrumque superbum,
Numorúmue paretis aceruos;
Sed magis vt nudi atque inopes, patriaque remoti,
Vexati, instabilesque, vagique
Vulpibus infestisque, lupisque rapacibus, agni
Imbelles, blandæque columbæ
Sitis, lux tenebris, nimiumque furentibus ægris
Fomentum medicique fideles.
Ite igitur fortes, & me duce & auspice magni
Consilium curate parentis.
Æthereas sperate & opes, æternaque sedis
Sceptra meæ, & conuiuia mensæ.

LAETISSIMA ORBI LEGATIO.

Fortia debilibus superantur, maxima paruis:
Viderat hoc demens mundus, & obstupuit.

MAGNI CONSILII NVNTIO SVMMO S.

In tabulam Christi turbas pascentis.

Ode tricolos tetrastrophos XLIX.

EXPLETA *mensis turba capacibus*
Non antè viso munere ferculi,
Cognouit æterni magistri
Quantum agitet, valeatque cura:

Cùm panis atri, & quæ facilè puer
Perferre possit pondera piscium,
Creuisse Christi partientis
In manibus stupefacta cernit.

Cibos an ipsos diuidat, an magis
Massæ imparatam materiem creet,
Cognoscere haud queunt ministri,
Ferre onera, & renouare lassi.

Seruanda cœnæ quæ fuerant super
Dum frusta iussi expendere, colligunt;
Mirantur impensam negantes,
Compositum cumulum canistris.

Et iam palato multiplici satur
Conuiua, iurat nil sibi dulcius
Sedisse transactos per annos,
Nil melius potiúsue vitæ.

Quis non malarum stulta cupidinum
Deponit ardens & studia, & graues
Curas habendi, si benigni
Verba auido bibit ore Christi?

PROVIDENTIA CERTISSIMA.

Si potiora Deum poscas, nihil indigeas: si
Deteriora petas, nil satis esse puta.

HVMANAE INFIRMITATIS CVRATOR. S.

In tabulam Lazari ab inferis reuocati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS L.

VIRTVTIS *altæ publicum ſpectaculum*
Chriſtus daturus iam ſuis;
Docturus & quantum ardeat mortalibus
Afferre vitam perditis:
Vinci ſuum abſens pertulit charum caput
Lethi ſopore Lazarum,
Dum notus eſſet gentibus caſus viri
Signum futuri viuidum.
Cui membra tabo rancido fœdauerat
Quartus ſepulta Lucifer,
Hic efficaci percitus Chriſti ſono,
Quem mors & inferi expauent,
Surrexit atro de ſepulchri carcere,
Lethi remiſſis vinculis:
Teſtatus ardens ferre quid poſſit fides,
Quid donet & nato Deus.
Nato & ſalutis nuntio, quem temporum
Proſpectat ordo principem,
Ipſi quoque orbi iam ſeneſcenti malis
Lætos tributurum dies.

EIDEI MOMENTVM.

Non moritur quem Christus amat, potiusq́; quiescit.
Ille citò, quem vult, euigilare facit.

VITAE AVCTORI EFFICACISS. SAC.

In tabulam Christi regis Ierosolymæ declarati.

ODE SAPPHICA LI.

PVLCHRIOR nunquam, licet vsque fastos
Iebusum à priscis repetas colonis,
Sol prius luxit Solymûm beatæ aut
Gratior vrbi;
Quàm peroptatis vbi tempus annis
Obtulit magni faciem videndam
Regis, arcano cecinere qualem
Carmine vates.
Cui dedit nutu pater efficaci
Pellere infandæ mala damna fraudis,
Et nouæ ingrato retulisse mundo
Sæcula vitæ.
Hunc vt exceptum populi valerent
Cernere, & certis celebrare signis,
Vexit insuetus iuga ferre lentæ
Pullus asellæ
Principem, non vt quibus intumenti
Folle ventòsum vitiosa pectus
Vrget, infestis populo, cupido
Ambitioq́ue.
His potestatum specie superba
Arrogat laudes metus, atque honores,
Multa mentitos malè blandientis
Munera linguæ.
Huic sed æternos meruere plausus
Dona doctrinæ memorata diuæ,
Atque morosis medicina præsens
Addita morbis.
Vidimus castos pueros canoro, ac
Virgines Regem coluisse versu,
Et salutarem meminisse, & alto ex
Aethere missum.
Quin & insonteis oleæ virentis
Pacis auctori pia turba frondes
Spargit, & vestes properat, cupitq́ue
Sternere eunti.
Nam probat sanctum potiusq́ue dignum
Euehi iunctis humeris colentum,
Quem Deus terris iubet esse regem,
Pontificemq́ue.

SALVTIS PROPOSITIO.

Christum spontè tibi venientem suscipe mitem.
Si non suscipias, experière grauem.

REGI LEGITIMO DECLARATO S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LII.

EXPECTATA *diu, ſibi*
Atque optata noui ex orbis origine
Cœnæ ad fercula myſticæ
Conuiuas homines ſollicitat Deus;
Quales agmina cælitum,
Si poſſint, epulas inuideant viris,
Admirata minoribus
Grato munifici conſilio patris
Tantum terrigenis decus
Et deducta polo munera porrigi.
Nam quæ ritibus annuis
Abrami ſoboles feſta peregerant,
Conteſtata iugum graue, &
Depulſos dominos, & miſerum metum,
Euaſique maris diem,
Extinctasque minas fluctibus impias;
Veris nunc eadem modis
Inſtaurata nouat, qui patris integrum
Conſors imperium tenet,
Qui vitam proprio numine ſufficit,
Defectumque animat genus.
Hic ſeſe gregibus dum eſurientium,
Arcani ſpecie latens
Panis, ſuppeditat; dumque rubentia
Vini pocula ſanguine
Occulto at proprio præbet auentibus,
Quicquid mentibus improbus
Ac membris coluber ſubdiderat mali;
Et quam ſcire malum petens,
Mater perniciem fuderat inuido
Fatalique nepotibus
Pomo, viſceribus corrigit intimis;
Et lethi remouet iugum,
Et dat poſſe bonis perpetuis frui.

CELATVM SECVLIS ARCANVM.

Has epulas, queis vita Dei, queis munera Christi
Conciliantur, ames, si sapis; vt capias.

DEI BENIGNITATI ADMIRANDÆ S.

In tabulam Christi ad victimam vltrò oblati.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LIII.

QVI *solus omnes immeritus luat*
Noxas parentum, & crimina posterûm,
Nunc agnus orbi postulatus,
Ipse animam iugulúmq; præbet.
Namque antè priscis ritibus hostiæ,
Quæcunque cultros imbuerant sacros,
Nec crimen expedire nostrum,
Nec poterant mala dimouere:
Non si secundo à sideribus die
Armenta, quotquot vel pecudes tulit
Tellus, ad aras obtulisses
Ignibus aßiduis calentes.
Nam quæ sub alti cardinibus poli
Humana præstet munia quadrupes?
Vel mentis exæquet valorem,
Vel pretio solidante ponat?
Vras auaris ignibus omnia
Omenta semper, non veteris tamen
Consumis vnà & membra Adami,
Semina vel malè nata tollis.
Quid quòd nec illis viuida spiritus
Concessa vis est, qua valeant semel
Extincta respirare in auras,
Atque nouam repetisse lucem?
Possent recepto munere quamlibet
Extare, & artes induerent nouas,
Non illa partes attulissent,
Aut animas rediuiua nostras.
Atqui vetustis debuit artubus
Occisus æquas pendere noxius
Pœnas, & exurgens probanda
Iustus homo rediisse vita.
Ergo efficaci munere duplici
Instructus agnus, quiq; valet mori;
Rursusq; viuens emicare,
Atque sibi sociare mundum;
Hic, (omne nostrum qui superat genus)
Firmat volentis consilium Dei;
Et spontè productus, nocentum
Facta hominum subit expianda.

PVBLICA VICTIMA.

Maxima mortalis qui ferret pondera culpæ
Asportanda, vnus Christus & Agnus erat.

SACERDOTI AETERNVM VNCTO S.

Ode dicolos tetrastrophos LIV.

NON *tam densa bonus credere Gedeon*
Villis exposuit vellera candidis,
Nocturno penitus rore madentia,
Queis tellus sitit inuidens;
Nec tot sicca iterum combibit area
Diffusas nebulæ munere roscidæ
Stillas, quæ domitos exigua manu
Hosteis præmoneant duci,
Quàm multis hominum criminibus tener
Agnus comprimitur, qui subit omnium
Culpas immodico pondere plurimas,
Humanumque refert genus.
Dum iusti memores numinis expedit
Iras atque odium, dum veterem parat
Offensam generis suscipere, vt graueis
Pœnas iustitiæ luat:
Ille & iudicij conscius ardui,
Et quantis voueat criminibus caput,
Quas explere petat vulneribus minas,
Horrens procidit & pauet.
Horret parte sui prouidus altera,
Quæ nec nempe mali nescia, nec boni,
Sed mens exuperat certa sequi graue
Magni consilium patris.
Hîc dum pressa hominum criminibus tremunt,
Et mentis properant imperium sequi,
Permanant fluidis membra cruoribus,
Et sudore madent truci.

PVBLICI DEBITI GRAVITAS.

Eheu corda graui nimium sunt pressa sopore,
Pro quibus hîc orat Christus & aduigilat.

HVMANAE MISERIAE SVSCEPTORI S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LV.

COECO *carcere proditæ*
Nocturnæ tenebræ præcipites eunt,
Terras quæ temerent magis,
Et mergant veteri cuncta voragine,
Quàm cum procubitu vago
Celabant pelagi confluuium rudis.
Hinc tantum sceleris feri,
Infandumque nefas concipiunt vaga
Noctis tartareæ agmina,
Vrsorum catuli & germina vulpium,
Infidumque genus lupi:
Dum stricta iniiciunt vincula perditi
Miti agno ætherei patris,
Quem diris lacerant rictibus, & trahunt,
Intentum penitus mori,
Et prodesse etiam carnifici suo,
Illum si tamen efficax
Permutare notet non refugum cruor.

IMPROBITATIS PERMISSÆ IMPOTENTIA.

Traditur à seruo dominus, cui non grauis est tam
Quòd prodit, quàm quòd proditor ipse perit.

AGNO SALVTARI MITISS. S.

In tabulam Iesu in concilio damnati.

Ode dicolos distrophos LVI.

E HEV *ſceleſtis cæca mens mortalibus*
Et culpa dira conſciis!
Quid non nefandi concipit præceps mali,
Quid criminis non ſuſcipit?
Simul tenebris obuoluta turbidis
Veri refugit lumina,
Et blandienti capta ſorte commodi
Præſentis in præceps ruit.
Namque & ſenator & ſacerdos altior,
Et ſcriba legumque arbiter,
Errante plebe doctor inſolentior
Seſe ſuosque perdidit,
Dum miſſa dono Patris almi pignora,
Agit ream prolem Dei,
Salutis ampla qui ferebat pontifex
Promiſſa rebus efficax.
Hunc parricidis orta turba viperis,
Illudit indignis modis,
Poſtquam furentis voce turpi flaminis,
Damnauit amens concio.
Et ora Soli percolenda fulgido
Veſana deturpat manus:
Ac verba ridens miſcet inſolentia,
Quæ dictat infernus furor.

VIRTVS MVNDO INVISA.

Contemnit damnatq́ suam malè sana salutem
Turba hominum, postquàm decidit in tenebras.

INNOCENTI PRO SCELERATIS DEVOTO S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LVII.

QVONAM *scelesta turba non dignis virum*
Vinclis reuinctum proripis?
Nam nec cicutæ temperator impius,
Nec cæde famosus latro,
Nec qui parentis ædibus flammas tulit,
Tantos furores excipit.
Vix ista sæua fert tumultus inuidi
Exempla, qui negat Deum:
Vel qui deorum abominanda numina
Ausis prophanis consecrat.
Qui sancta legis abrogat volumina,
His debet excludi modis.
Ast hic salutis certus almæ nuntius,
Amica mens mortalibus,
Hic expetitus antè cunctis sæculis,
Promissus atque vatibus;
Matura missus nunc referre tempora,
Fructusque dignos poscere;
Hæres colonis execratus improbis
Fundo è paterno pellitur:
Fundo probatis quem noua arte vitibus
Diuina plantarat manus;
Heu peruicacis fraude gentis, & dolo
Exclusus extra vineam,
Vrsis premendus, & feris leonibus
Dilancinandus traditur.
Sed horret atrox gentis impiæ nefas,
Fera ipsa, & vrgetur tamen.
Inuita verbis cogitur minacibus
Sæuire in agnum innoxium.

FELICITAS REPVLSA.

Vtrique infamis populo cùm factus Iesus,
Curabat populi res vtriusque tamen.

AGNO A LVPIS LEONI OBIECTO S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LVIII.

IVSTVM *& suorum fraudibus inuidis*
In mortis actum crimen vt audiit,
Non prætor audebat nefando
Iudicio temerare Iesum.
Exlex & atris noctibus vndique
Septus Tyrannus, fas tamen inspicit
Et iura perpendit profanus
Pontificum melius cathedris.
Ille innocentem perdere transferens,
Declinat acti iudicium rei,
Causamque deuoluit tyranno
Quem Galilûm populi timebant.
Hunc nec paternæ exempla ferociæ,
Nec tuta nusquam cura tyrannidis,
Nec regis illud nomen vncti
Iudicium temerare cogunt:
Postquam superbo iusserat ambitu,
Et curiosa mente poposcerat
Spectator ac vellet probare
Signa modis celebrata miris.
Sed Christus altæ sceptra potentiæ
Vultu seuero despiciens, tacet,
Et vana poscentem silendo
Improbat, imperiumque temnit.
Ergo Latini ad iura Palatij
Fastidientis munere principis,
Et veste derisus nitenti
Opprobrium tulit ipse nostrum.
Probrisque fœdis pressus, & arduo
Sensu dolorum, non tamen immemor
Prodesse, iungit dißidentes
Numine conciliatque reges.

INNOCENTIA SPECTATISS.

Quot testes habet ex populis innoxius agnus,
Ingratum mundum tot premet arbitriis.

HVMANAE CAVSAE PROCVRATORI FORTISS. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LIX.

QVID *sanctum Iesu corpus atque innoxios*
Artus aduris carnifex?
Quid membra, quarto puriora sidere,
Plagis cruentis inficis?
Non tantus vnquam stirpis incensæ fragor
Auditur altis montibus,
Nec deuolutus in supina marmora
Imber, ferit frequentius.
In me furentem verte si sapis manum,
Et terga cæde noxia.
Namque ipse lene legis excussi iugum,
Iussa ipse perfregi Dei:
Heu quanta dignus vincla perferre & neces
Et flagra dura perpeti.
Sed istud, atro quod cruore pernotas
Maiora laturum, caput
(Cui cuncta magni turba præfulgens poli
Addicta paret nutibus,)
Contracta noxæ crimina expiat meæ,
Irasque placat vindices.
Vides vt alto perferat silentio
Quæ sæuus addis verbera?
Atqui efficaci deprecatur is tuas
Measque pœnas vulnere.

PACIS HVMANAE DISCIPLINA.

Vritur ardenti tortoris verbere Christus,
Quem magis humani torret amor generis.

IGNOMINIAE PVBLICAE SVSCEPTORI S.

In tabulam Christi Bar-Aba posthabiti.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LX.

QVAE *pestilentis, heu, furoris pocula*
Deprompta ab inferno lacu,
Malo remixta viperarum sanguine,
Spumaque tabida aspidis,
Incontinente fauce traxit inuidum
Vulgus ferente Belsebo?
Quid non furentis cæca turba consilî
Admittit, atque criminum?
En cuius altæ summa laudis arbitri
Credatur vsque calculis?
Quisnam repentè vos probata compulit
Mutare testimonio?
Aut quæ nouandi spes amata commodi
Vestris inarsit mentibus?
Sic improbato regis almi numine
Optare turpe dedecus?
Optare culpam sanguinis, nec omine ex-
cepisse posteros graui?
Quem nuper amplis plausibus susceperat
Regem Deumque creditum:
Quem de paterna sede missum dixerat
Summæ salutis principem,
Experta magnis efficacem fructibus,
Verbisque veracem bonis;
Huic turba lymphis innatante cortice
Et vilis & leuis magis
Audet latronem prætulisse perfidum,
Agnumque postponit lupo.
Et non profanæ plebis heu sententiam
Mens docta cælitus oderit?

HVMANAE MENTIS LEVITAS.

O mens læua hominum quæ pignora certa salutis
Postponis damno dedecoriq; tuo!

HAEREDI AETERNO A SERVIS EXPLOSO S.

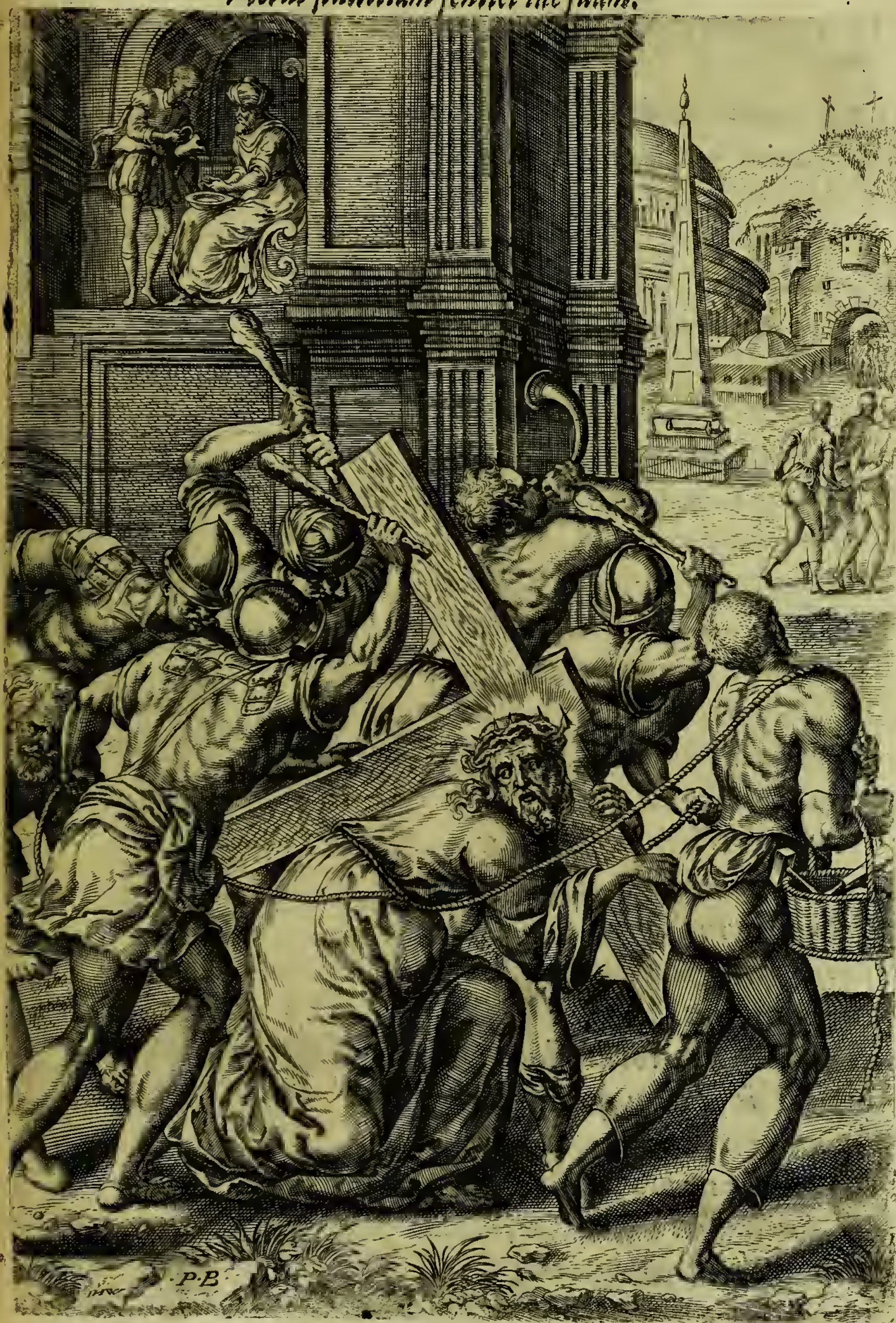
In tabulam Christi producti.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXI.

QVEM *maria & venti metuunt, quem lucida cæli*
Agmina perpetuò venerantur,
Quem vitæ pacisque almæ lucisque beatæ
Pontificem fontemque perennem
Credimus, & natura probat responsaque prisca,
Atque index certissimus vsus:
Idem hominum scelere infami atque immanibus ausis
Dum tenebræ viguêre malignæ,
Heu facinus, patria depulsus ab æde, profanis
Obiectusque leonibus, ecce
Funesto ligno grauis opprobriisque proteruæ
Linguæ, cuncta venena vomentis,
Ducitur ingrato populo inuisusque, sacerque,
Infamis quoque fabula vulgo,
Obscurisque genis colapho effusoque cruore, &
Sumptis toto corpore plagis,
Vultu habituque omni nimium mutatus ab illo,
Certatim quem plausibus amplis
Legitimè nuper Regem auctoremque salutis,
Vrbs Solymûm venerata canebat.
Nunc adeò veluti cunctis infensus, ab omni
Læditur & perfert probra turba:
Scilicet à cunctis caput hoc damnabile noxis
Mundus, iam video, dabat omnis,
Deuotam & vario multorum crimine cælum
Hanc animam statuitque petitque.
Ac purus natura Agnus delicta suorum
Nunc subit, & luiturus acerbo
Vulnere, personam tenet execrabilis hirci
Damnatus quem deuouet orbis.

LVX INTER TENEBRAS.

Artibus atque armis in te quæ mouerat hostis
Victus stultitiam sentiet ille suam.

INNOCENTIAE PRO NOCENTIB. TRADITAE.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXII.

CERTVM *recenti ex orbis origine*
Firmatùm & alta mente negotium,
Deliberata morte magnus
Explicat ac peragit Sacerdos.
Amissa vitæ munera perfido
Primi parentis crimine degener
Natura cunctis haud valebat
Artibus aut opibus referre:
Vitæ perennis lux nisi feruida
Lethi vagantis per miserum genus
Intraret horrendas tenebras,
Et caperet premeretq́ue victrix.
Auctor malorum tunc veterum draco,
Hami latentis faucibus additos
Persensit vncos, dum paratam
Aggreditur temerator escam.
Ille & potentem iam malè prouidus
Prædam libenter linqueret, ac malè
Luctatus intorsit superba
Pectora conuoluitq́ue tractus.
Suspensa lignum membra doloribus,
Atque effluenti sanguine conficit;
Nostram sed attentus salutem
Cogitat is, tacitusq́ue curat:
Donec probante hæc pignora numine
Suffecit vnam pro populo hostiam,
Irasq́ue sedauit tremendas,
Atque poli patefecit arcem.

SACRIFICIVM SVMMVM.

Infamis suaueis fructus hæc sustinet arbos,
Quæ vitæ possunt commoda certa dare.

SACERDOTI MAXI. PRO POPV. LITANTI, S.

In tabulam Christi de cruce depositi.

Ode tricolos tetrastrophos. LXIII.

QVALEM *reuulsis frondibus æsculum,*
Quam sæua ventis bruma niualibus
Orbauit vmbroso nitore,
Terra parens doluit videndo:
Quam post remißis frigoribus breuis
Horæ recepto robore viuidam,
Ramosque crescentem priores
Sperat auens bene proditurum;
Namque illa firmis indita stirpibus,
Vires tenaci cespite protulit,
Qua viua subiecti caloris
Vis penetrat, recreatque terras:
Talem dolenti pectore, & intimis
Perculsa virgo visceribus, truci
Demissa ligno membra nati
Conspiciens, gemit, atque fulcit.
Quem culpa nostri sanguinis & nefas
Omni carentem crimine presserat,
Floremque delectum parenti
Contuderat furiata turba:
Ast efficaci numine compotem
Vitæ valentem munera mortuis
Præbere membris, & remotam
Corporibus reuocare lucem,
Tantisper almus dum veniat dies,
Et cedat atris nubibus obsita
Nox illa, defunctum labore
Certa fide genitrix manebat.

INIMICITIAE COMPOSITAE.

Cuncta, Deus dixit, trado tibi, quòd mihi ſeruum
Tute ad mortiferam geſſeris vſque crucem.

INFEROR. EXPVGNATORI EXPOLIATORIQ. FORTISS. S.

In tabulam Sepulchri Epitaphium.

CARMEN ELEGIACVM LXIIII.

MIRATVRA citò rediuiuum surgere corpus,
Marmorei silices antraque parua tenent.
Pignore deposito multum ô felicia saxa, at
Pignore reddendo saxa beata magis.
Membra fouete hominis, quibus est nil purius vsquam,
Membra extincta hominis, viuida membra Dei.
Neu tabem, neu vos turpeis metuatis odores,
His procul ista malis est aliena caro.
Iam quod erat nostræ culpæ, mors eluit; vltra
Mortem pro nobis debuit ille nihil.
Nunc sibi (namque potest) vitam propriam ipse reponet;
Perpetuò & nobis viuere posse dabit.
Compositas igitur saxum hoc testabitur iras,
Et renouata orbi fœdera amicitiæ.

IESV NAZARENO PRO MVNDI NOXIS OCCISO, REGNI CÆLESTIS HOMINVM CAVSA ASSERTORI DEI FILIO VIVENTI, HOMINI MORTVO EFFICACISS. SEPVLCH. NOVVM AD TEMPVS BREVE. EX DIV. CONS. DESTINAT. EST.

HVMANI GENERIS DIVITIAE.

Preſſa labore graui pugnæ dum membra quieſcunt,
Expoliat Barathrum Spiritus & tenebras.

In tabulam Christi resurgentis.

ODE SAPPHICA LXV.

IAM *nouo felix nitet orbis ortu,*
Clara festinat solito priores
Ianuas nato reserare primæ
Nuntia lucis.
Cuncta sollennes variare lusus
Cernimus : dulci volucres Camœna
Personant syluas & amicta verno
Prata nitore.
Quæque crudelem doluêre mortem
Nuper auctorisque hominum, suique,
Sidera obducto tenebrata cælo
Ruptaque saxa,
Hunc vident vitæ reducem; cruenti &
Compotem belli, & grauis eminentem
Casibus lethi, meriti ac triumphi
Munere clarum.
Is breui magnos spatio labores
Perferens duræ necis, ac sepulchri,
Victor & furuas Acherontis vnus
Diruit arces.
Inde funestum domitor tyrannum
Fraudibus parta minuens corona
Traxit, & regnum spoliauit amplum
Mortis amaræ.
Criminum auctrices furias, metusque
Visus æratis cohibere vinclis,
Efficax almæ sociare mundo
Commoda vitæ.

VITA ORBI ALLATA.

Vidit ut extantem Satan de funere Christum,
En, ait, hic homines, non mea regna, nouos.

IESV CHRISTO MVNDI MORT. INFEROR. Q. VICT. POTENTISS. S.

In tabulam Christi discipulis conspecti.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXVI.

IMPROVISA simul nigro lux ignea cælo
Fulguris emicuit:
Turbatos horrore animos hiemisq́; malignæ
Nubibus aßiduis
Exterret, trepidosq́; oculos præstringit, & acri
Lumine sæpe ferit:
Vt quanquam certus radianti ex æthere fulgor
Sensibus incubuit;
Obtenebrata tamen stupefactaq́; lumina tristis
Tempora noctis agant.
Non secus occisi tempestas dura magistri,
Exanimisq́; metus
Discipulos tristes effecerat, vt neque certis
Visa oculis Domini
Vel species vel verba nouam testantia vitam
Perdoceant pauidos.
Non haustu mens arcta hominum comprendere primo
Munera tanta valet.
Illa tamen seu tarda putes ignaráue rerum,
Cordáue dura nimis
Multiplices vsus, ventura in secula mundo
Expediere boni.
Nam quicquid fidei obiiciunt errorq́; metusq́;
Ingenium vel inops,
Impietas, & suspicio malè credula veris,
Vel dolus illaqueans;
Omnia præsenti exemplo, iam testibus illis
Exuperata iacent:
Nec quicquam reliquum dubij est mortalibus vltrà,
Credere quin valeant
Quicquid prisca almo adscripsêre oracula Christo,
Quicquid Apostolica,
Felices adeò, dubio quos exuit omni
Sæpe oculata fides.
Dicta Dei sed qui credit, felicior ille est,
Nec petit inspicere.

VERITAS SPECTATISSIMA.

Non viuum dubitate vltrà; sed credite, vobis
Posse dari per me vincere mortis opus.

CHRISTO VIVEN. PERP. OMN. DOM. APPEL. S.

In tabulam aſcenſionis Chriſti.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXVII.

EXPERS *amaræ mortis, & hoſtium*
Victor, triumphis perpetuis potens,
Solisque peruincens nitores,
Aſtra petit patriamque Chriſtus.
Qui patris amplum ſponte reliquerat
Regnum, quietas & ſuperûm domos,
Mortalis & vitæ labores
Pertulerat vigilesque curas:
Celante numen corpore maximus
Hoſpes, paratus ſeruitium graue
Terris ſubire, atque inquietos
Vſque dies tolerare & annos:
Et ſumpta noſtræ ſortis, & ordinis
Incomparandis membra laboribus
Intendit, exercetque patris
Nutibus, imperiisque ſummi:
Ergo peractis ipſe periculis,
Seruus probatis officiis bonus,
Audire dilectusque natus
Promeruit, ſoliique conſors:
Præſensque noſtris partibus addidit
Virtutis, alti & munera nominis,
Carnique diuinos honores,
Et proprium decus arrogauit.
Miratur ardens diſcipuli cohors,
Certo petentem numine ſidera,
Nubesque ſubiectas prementem,
Vix oculis celerem ſequuntur.
Regemque cæli ſuſcipiunt ſuum
Victoris auctum laudibus inclytis,
Celſique plaudentes miniſtri
Concelebrant hominem Deumque.

EMERITA GESTORVM GRATIA.

Ipse via est, ductorq́ bonus, qui venerat alta ex
Arce, redit, nobis vt paret ipse domum.

CHRISTO TRIVMPHANTI S.

ODE SAPPHICA LXVIII.

QVICQVID *optandum cecinere vates,*
Principes quicquid cupidi petebant,
Attulit mundo celebranda Christi
Pontificis lux:
Clara lux flammis radiata miris,
Quæ malè extinctum renouauit orbem,
Quæque deiectum leuat impotenti
Pondere Adamum.
Dexteræ Christus patris efficaci
Redditus, charæ comitum cateruæ
Impetrat magnis meritis reperta
Flaminis almi
Dona: quæ postquam sociata castis
Mentibus, mortem perimunt priorem,
Et graues noctis tenebras corusco
Lumine mutant;
Error & tristes fugiunt pauores,
Quæque cor fluctu quatit inquieto,
Pacis infelix inimica sentit
Frena cupido.
Constat exemplo facilis benigno
Christus, & nostris eadem parare
Sæculis, si quis meruit probando
Præmia cursu.

HVMANI GENERIS RENOVATIO.

Huius flamma animum penetrans quem corripit ignis,
Aurum fit, viles exuit & cineres.

CHRISTO REGI POTENTISS. DITISS. LIBERALISS.
HOMINVM DEIFICATORI S.

In tabulam Petri de Christi numine perorantis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXIX.

VIR vt minori præniteat viro,
Virtutis & quid, quid sapientiæ
Diuinus humano suorum
Spiritus ingenio reponat:
Ille & probauit, qui pauidus prius
Dignum magistrum laudibus, ac fide
Rogantis ad vocem puellæ,
Nosse hominem malè pernegabat:
Vulgaris & qui consilij potens,
Cæloque terræ commoda præferens,
Vitam daturum morte nostram
Stultus auet reuocare Iesum.
Postquam imbuentis munere spiritus
Mutatus, idem liquit inutiles
Curas, & accensus superno
Igne, noua nituit figura:
Fastus tumentes despicit, & minas,
Nec Christo iniquum concilium timet;
Turbamque, sermonesque vulgi
Temnit, & imperium superbum:
Præsens docere & dicere feruidus,
Christum efficaci numine compotem,
Magnisque sublimem triumphis
Æthereas decorare sedes.
Vnde & sequaces nobilitet suos,
Auctósque magnis artibus instruat
Miranda narrare, & stupendam
Reddere debilibus salutem.

CHRISTI VIRTVTIS SPECIMEN.

Anne vides, quàm magna valet, cui munere Christus
Obtigit immisso & sapere, & facere!

CHRISTO IN PERPETVVM SALVTARI S.

In tabulam Sauli à Christo reuocati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXX.

QVANQVAM *sæua furens lupus*
Rictus horrificos ac sitientia
Feruens pectora sanguinis,
Eructetque minas & rabiem trucem:
Quanquam proposito graui
Impulsus, pecorique & populo pio
Infandum meditans, paret
Cædes, insidias, & trepidam fugam,
Actus stultitia & boni
Fallaci studij nomine percitus,
Cui dentes acuit truces
Vulgi, & mobilium gratia principum:
Mutatus tamen audiit
Agni consilium, iussaque mitia:
Sese & præbuit integrum
Propugnare greges, quos malè presserat:
Præco & nominis optimi,
Et qui signa sacræ militiæ ferat
Iudæ ad progeniem feram,
Regesque & populos & maris insulas.
Non illum retinet metus,
Non aut propositi cura tenax sui,
Mutati & studij pudor,
Postquam Nazaridæ iam monitis boni
Correptus melius sapit:
Cùm præceps media succubuit via,
Mentemque & rabiem malam,
Ac sese penitus deposuit grauem.
Tantum vertere præualet
Christi diua manus, duraque mollibus
Mutans, fortia firmius
Formare & melius pectora, si modò
Et veri & studiis boni
Incensus, cupias falsa relinquere.

CHRISTIANÆ SIMPLICIT. VICTORIA.

Ambitio, vanum ſtudium, zeluſq́ ſuperbus
Exemplo hoc quicquid mundus habet, ſileat.

CHRISTO VINDICI EFFICIENTISS. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXXI.

CONSILIIS *ſtabilita Dei firmatáque iuſtis,*
Dies paratur adferenda ſæculo,
Exoptata piis, ſatis ac non credita prauis,
Minace ſæpe dicta voce vatibus:
Quam neque terribiles valeant ſuperare tyranni,
Cauere turba nec ſuperba diuitum;
Quámque animi laudent mites, deſpectáque mundo
Sibíque iuris vſque corda conſcia:
Expoſitura dies ſortes mercedibus æquas,
Modúmque rebus additura gentium.
Hinc epulæ ſemper dulces, & gaudia certa
Piis feruntur expetenda præmia.
Illinc æternis ſubeunda incendia flammis,
Nouúſque ſemper additus malis dolor.
Hic lætæ ſuperûm voces, laudéſque perennes,
Choro beata concinente carmina.
Aſt illic turpes gemitus, luctúſque frequenteis
Sonat furente mixta turba Dæmone.
Hi fines rerumque vices, aut præmia diuæ
Manent ſalutis; aut perennis exitî,
Vel quos fas, pietáſque iuuat, vel perfidus error
Vtroſque rege iudicante cælitum.
Vtram igitur placeat, noſtrum eſt, contendere metam,
Capax petatur, arcta ſeu magis via.

Qui timet hoc ſolium, felix: felicior illo eſt
Quĩ Chriſtum regem non metuit, ſed amat.

CHRISTO REGI BENIGNISS. VLTORIQ. IVSTISS.

IVDICIVM D. DOCTORIS *Hunnæi Canonici Louanienſis Regij Profeſſoris Theologi ex Collegio cenſorum Louanienſium.*

HVNC ſeptuaginta vnius Odarum librum ab eruditiſſimo viro Bened. Aria Montano Doctore Theologo & poëta laureato decantatarũ, vnà cum tota Monumentorum cõſtructione diligenter perlectum & examinatum, teſtor nihil habere quod catholicum lectorem meritò offendat, ſed plurima quæ conducere Lectori pio, eumq; oblectare poterunt. Louanij cIↃ. IↃ. LXXI. XVI. Kalend. Apriles.

Auguſtinus Hunnæus
Profeſſor S.Th.Regius.

IVDICIVM SILVESTRI PARdi *Theologiæ Licẽtiati, Canonici Antvverpienſis ex Collegio Cenſorum Regia auctoritate & Epiſcopali electione Antvverpiæ inſtituto:*

Vnà cum Epiſcopi Collegij ipſius præſidis confirmatione.

HAEC humanæ ſalutis Monumenta docta ſunt & pia, omnibusq́; , vt in vera religione exerceantur, pernecesſaria . quare vtiliter imprimi posſe iudico. Datum Antwerpiæ Kalendis Martiis. An. M. D. LXX. ſtylo Brab.

Ita teſtor Siluester Pardo S. Theologiæ Licẽtiatus, Cathedralis Eccleſiæ Antvverpienſis Canonicus.

IDEM iudico & ego ſubſcriptus,

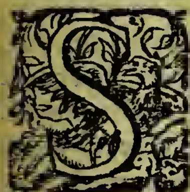
Franciſcus Sonnius Epiſcopus Antvverpienſis.

BENEDICTI ARIÆ MONTANI
CARMEN VOTIVVM AD CHRISTVM IESVM.

SI TV *Christe mei munera carminis,*
Nostri & vota probas pectoris abdita,
Laudes (namque potes) da pateant tuæ
Orbem quâ veteri consocias nouum:
Non vt fama meum nomen in vltimas
Oras Oceani deferat, aut decus,
Viresq́ ingenij commemoret mei.
Nostrum quidquid id est, est leue, nec valet
Perdurare dies, vel mare, vel vias,
Quin victum penitus sorte cadat sua.
Sed, quod nostra sonant carmina, maximum
Nomen, quod superat sæcula; quod mare,
Quod terræ, barathrum, sidera quod colunt;
Quod præsente domat fortia robore;
Quod deuota replet pectora numine;
Quod lassos recreat, quodq́ fouet pios:
Hoc nomen numero non numerabili
Virtutum solidi ac muneris efficax;
In quo certa salus vitaq́ publica est
Orbi nunc nimiis ponderibus mali
Depresso & vitij criminibus grauis;
Hoc nostris celebre & carminibus sacrum,
Per nostros populos ferre per exteros,
Diffuso & pelago quà patet ambitus,
Decantare nouis vocibus expeto.
Nam si magna semel munera nominis
Sint gustata tui; carmina concidant,
Et chartæ sileant, famaq́ & ingenî
Vis nostri pereat: nominis at tui
Virtus visceribus, cordibus & piis,
Hærebitq́ animis, quod neque temporum
Robur, nec minuant sæua tyrannidis
Tormenta, aut validis turma phalangibus
Quam multas tetricis conuomit ostiis
Sedes Tartarei turbida Principis.

CHRI-

CHRISTOPHORVS PLANTINVS LECTORI S.

IMVLAC ea, quæ à nobis nuper excusa sunt, Humanæ salutis Monumenta, à Benedicto Ariæ Montano excelsi ingenij viro, non minus eleganti quàm docto Poëmate conscripta ad multorum doctissimorũ & amplissimorum hominum manus peruenerunt, non potuerunt illi summam hominis doctrinam, rerum diuinarum cognitionem clarissimam, & grauissimum illud argumentum admirabili carminis suauitate, & dignitate tractatum summoperè non admirari. Eorum enim omnium, quæ vel ab ipso Adamo ad Christi D. N. postremum vsque iudicium, in sacris libris ad nostram salutem necessaria habentur, seriem & summam, tanta certitudine & facilitate complectitur, vt à nemine vnquam tanto splendore ac doctrina, atq; à præstantissimo hoc viro tractatam esse mihi suis verbis sint testati. Plerique tamen ex iis non potuerunt suum animi dolorem ita continere, quin eum quoque mihi patefacerent. Videbant quippe homines sapientissimi, fore, vt sancti illius argumenti tractatio, eaq; non solùm vtilis & iucunda, verùm etiam omni literatorum generi planè necessaria, propter rerum quæ in ea continentur, celsitudinem, non à quouis ita facilè intelligeretur: Doctum enim (aiebant) pium, & valde attentum, beneq; in sacris libris et pietate exercitatum lectorem ea desiderat. Quod cùm animaduerterem, nec possem, pro eo quò me esse sentio erga rem literariã propenso animo, studiosorum, atq; etiam clarissimorum hominum, quos dixi, honestissimo desiderio non satisfacere; operæpretium me facturum existimaui, si vnius & septuaginta illarum odarum, quibus humanæ salutis mysteria elegantissimè descripta sunt, argumenta, & sensum, breuibus aliquot annotationibus indicarem, & aliquo modo explicarem. Hanc verò prouinciam non ideo suscepi, quòd meo ingenio fretus aliquid à me præ cæteris præstari putem; sed quia non dubito quin plerisque in locis, qui multorum sententia difficultate carere non videntur, mentem ac sensum auctoris, quo quidem, pro ea qua præditus est morum facilitate, familiariter vtor, non sim assecutus. Hisce igitur laboribus, lector, fruere: & si quid, quo tua studia promoueri posse existimes, hic à nobis præstitum esse cognoueris, Deo sapientissimo, ad cuius gloriam omnia sunt referenda, totam laudem & honorem tribue. Vale Antuerpiæ, Calend. Augusti. CIↃ. IↃ. LXXI.

DV-

D VPLEX *in hoc libro continetur monumentorum genus:* V NVM *est planè Architectonicum, constans picturis & imaginibus locorum, personarum ac rerum gestarum: hoc Architectorum orationibus illustratur; quarum triplex in vniuersum ratio est; aut enim summum totius depictæ rei argumentum describitur, & ea doctrinæ pars, quam didascalicam vocant, vsurpatur; cuius generis orationes inscriptiones dicuntur: quibus vel virtus vel vitiū illius imaginis contemplatione annotatur: aut personæ vel rei gestæ auctoritas indicatur, eaq́; per dedicationes exponi solet. aut vsus aliquis capiendus ex ipsius operis inspectione spectatori proponitur, idq́; plerunque disticho aut monosticho, vel aliàs breui epigrammate expeditur. Totum autem hoc dicendi genus breue, graue, significantissimum atq; antiquitatis plenum esse debet, neq; cum poëtico, aut oratorio, aut comico, aut historico stylo connuenire: sed suis numeris & definitionibus, hoc est, Architectonicis constare; aliàs ieiunum, & frigidum, languensq́; futurum. id quod nemo plenè assequi imitaríue feliciter potest qui Architecturæ artis peritus non sit.*

A LTERVM *verò genus est Poëticum, quod non imaginibus, vt illud alterum, sed verbis rem omnem depingit, atq; ea etiam spectanda legentium sensibus proponit & describit, quæ nullo picturæ artificio effingi possunt, vt sunt voces, orationes, animorum corporumq́; motus omnes, & cogitationum studiorumq́; formæ. Vtrunque hoc in libro ita ad amussim expressum est genus, vt obseruata pietatis et religionis sanctimonia ac dignitate, nihil desiderari possit, quod vel ad Architectonicam grauitatem, vel ad poëticam elegantiam, & sententiarum ponderosam plenitudinem faciat. Hæc antequam explicationem aggredimur, admonitionis causa indicanda duximus.*

TABV-

ARGVMENTVM.

Veræ sapientiæ rudimenta.] Christū Dei sapientiam Paulus appellat, 1.Cor.1.24.Idē etiam Gal.3.24.legem antiquā, cuius minister Moses fuit, pędagogum hominibus ad Christum fuisse dicit.

Inscriptio.

Fideli ministro.] Mosis elogiū Dei responso pronunciatum, Numer.12.7.

Ode II.

Mosis laudes canit, quem ab ipso vsque ortu Dei cōsilio delectum, variis per omnem ętatē amplitudinis testimoniis ornatum, tandē libertatis ducem declaratū, & legislatorem summa auctoritate constitutum fuisse ait.

Nobilis hospes.] Iethro Madiā sacerdos, &, vt Chaldæus paraphrastes interpretatur, apud suos magistratum summum gerens.

Præpotens herbis.] Ægyptiorum sapientiā & detestabilem magiā diuina virtute per Mosem superatam indicat, vltrò confessis Ægyptiis ipsis, & quamuis inuitis, tamen ob pœnarum sensum cedētibus, Exod. 8.

Numinis puræ.]Lex sancta est, Deoq. grata; hominib⁹ verò, dū peccati impotentia imperat, propter maledictionē & damnationē horribilis est, Rom.7.& pluribus in locis.

Obstupen.clarus honore.] Gloriā & auctoritatē ex Dei colloquio Mosi additam indicat, Exod.34.21.2.Cor.3.7.

Tabulæ III.Argumentum.

Ambitio ærumnosa.] Prima cogitatio, qua parentes olim ad crimē admittendū inducti sunt, gloriæ cupiditas erat, vnde inobedientia nata, ex qua scelus susceptum, hinc mors cū miseriis omnibus consecuta. dehortatur igitur ab ambitione tabellæ argumentum.

Inscrip.

Fraudis expoliatricis.]Non virtute, sed fraude illa hominum ruina parata est, ab antiquo serpente mendacij patre, quē ab initio mēdacem fuisse Christus docet, Ioan. 8.24.

Ode III.

Grauissimorū dolorū, ęrumnarū, mortis, malorumq. omniū originē primā feminæ adscribit, quæ à serpēte seducta, virum suū ad cōmune crimē pellexit. Causam verò fidei defectionē fuisse ait, quòd vterq. magis serpentis fallaciæ, quàm diuinæ cautioni & prædictioni crediderit. ostendit præterea voluptatis nimium studium stimulos etiā addidisse illis, ad suscipiendum crimē, sicut scriptū est: Vidit igitur mulier, quòd bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuq. delectabile, 1.Tim.2.14.

Tab. IIII. Argum.

Consilium absconditum.] Vt ex morte vita oriretur, atq. ex veteri in nouū Adam homines transformarentur, consilium fuit celatū à generationibus, & seculis, & noui Testamenti tēpore reuelatum sanctis, Coloss.1.26.

Inscriptio.

Misericordiæ vindici.] Namq. recōciliationis humanæ consiliū ex misericordia Dei profectum est, Tit.3.4.1.Ioan.4.10.

Ode IIII.

Indicat consilium Luciferi in negotio primi hominis à se perditi fuisse, nō tantū humanū genus in suam tyrannidē redigere, sed etiam cū Deo de sapientia velle contendere. Hoc autē magnum mysteriū est, quod ipse auctor aliâs plenius & apertius exponet. Huic verò Luciferi consilio diuinū oraculū opponitur, quo calliditatis illius cōmenta omnia superāda esse pręcinūtur, cū summa ipsius doli auctoris perturbatione, & stultitię redargutione ac pernicie.

Tab. V. Argum.

Fœdus instauratum.] Nam quæ de misericordia erga homines Deus proposuerat, antiquus serpēs turbari & irrita reddi curauerat, auctis in vniuersum hominū flagitiis, & mundo ad vastitatem ex diuini iudicij sententia addicto: sed vt propositū Dei maneret, fœdus cum Noë rursum est renouatum, vt exponitur, Gen.9.9.

Inscriptio.

Misericordiæ memori.] Dicatur Tabula Deo, qui cùm iratus fuerit, misericordiæ recordatur, Habac.3.4.

Ode V.

Poëtica elegātia describit orbis instaurationē, ex misericordia Dei irā remitten-

tis,& de æterna ac tēporali humani generis salute cogitantis: ostendit piorum sacrificia Deo gratissima esse. Demonstrat quantā orbi calamitatē hominum peccata afferāt; quantam Dei misericordia rursus salutem.

Renouata certis cursibus,&c.] Namq. tēpora omnia diluuij vna tēpestatis facies nimirū informis hiems & nox tenebat, quā diuina prouidētia in quatuor anni cōmodissima tēpora conuertit, sicut scriptū est: Cūctis diebus terrę,sementis & messis,frigus & æstus, æstas & hiēs,nox & dies nō requiescent.Gen.8.22.atq. hæc ætas iuxta rationē Noë diuinitus prę́scriptam,ad Abraham vsq. ætatem pertinet.

Tabul. VI. Argum.

Obedientia constans.] Veræ obedientiæ exemplū Abraham proponitur, qui fide instructus nihil omnino laborum detrectauit, in mandatis Dei quamuis difficillimis facessendis. De hoc argum.lege Iacobi Apostoli epist.c.2. *Inscriptio.*

Fidei ductrici.] Quidquid ex fide suscipitur,rectum est, & fallere nō potest, pium suscipientis animum: adest enim Deus fidei virtuti sibi gratissimæ,quā nunquā deserit, quā nusquam non ad optimum exitū perducit,modò fides ipsa viua sit, qualis in carmine describitur. Huius inscriptionis sententia latè disputatur à Paulo Heb.10.

Ode VI.

Quem tu diua fides virū.] Fidē viuā non esse otiosam ostendit, sed obedientiæ rationibus & negotiis perpetuò deditā,neq. tantùm opera vulgaria præstantē, sed planè heroica,vel diuina potius gesta suscipientē,atq.adeo in omni tum rectè faciendi,tū dura & difficilia tolerandi materia,aut exercitatissimā, aut exerceri paratissimā. Est elegans ode,plena argumētis in sacra scriptura obseruatis: alludit ad multas historias diuinorum librorum. lege Hebr. 10.

Superum viribus æmula.] Mira, sed verissima amplificatio, quando videmus Iacob fide instructū angeli colluctantis vim sustinuisse,ac tandem superasse,dicētis: Dimitte me,quia ascendit aurora, Genes.32.26. Sunt & alia exempla longè etiam hoc illustriora.

Tabul. VII. Argum.

Fidei testimonium grauiss.] Credentis fidem viuam opera testātur, alioqui mortua arguitur fides, nisi per dilectionē operetur. Ostende,inquit Iacobus,fidē tuam sine operibus, & ego tibi ostendam ex operibus fidem meam, Iacob.2.18. itaq. opera fidei testimoniū à Paulo vocātur, Hebr.11.39. Atqui maximè erga fidē periculi facti exemplum in Abrahā scriptura statuit,iusso filium sacrificare,& rē tantam indubitanter facessente. Ideo grauissimum testimonium hic appellatur,Gen.22.

Inscriptio.

Prouidentiæ consultrici S.

Deus enim obtēperantibus sibi opportunissimè prouidet,quanquā maximis rerū difficultatibus illi, dum obediūt,implicentur.Ita persuaserat sibi Abraham, cùm filio de victima roganti respondit, Dominus prouidebit sibi victimā, fili mi.Lege de hac re Psalmum 90. Qui habitat in adiutorio Altissimi.

Odæ VII.

Plurimas difficultates commemorat, & grauissimas, quas Abrahæ fides tentata peruicit; illud vnum secum statuens,obediendū esse Deo per omnia, rerumq. exitus illi esse permittēdos,qui optimos semper efficere solet. Lege de hac re Psal. 45. Deus noster refugium. Cuius sententiam omnē poëta hoc loco refert. Hoc tēpore pactū salutis cū Abrahamo est confirmatum, cuius argumentum Iacob per quietem postea cognouit,vt in sequenti tabula indicatur.

Tabul. VIII. Argum.

Humana diuinitas.] Videns Iacob mysteriū ecclesiæ,in qua habitaturus erat Deus trinus & vnus, Verè,inquit, terribilis est locus iste,& non est nisi domus Dei,& porta cæli. Cùm autē Deus in hominibus inhabitat,homines ipsos deificat. Videte,inquit Ioannes,qualem charitatē dedit nobis pater,vt filij Dei nominemur & simus. 1.Ioā.3.1.

Inscriptio.

Dei philanthropiæ.] Tantam dignitatē deificationis nostræ diuino erga homines amori acceptā referendā esse indicat. In hoc est charitas,inquit Ioannes,non quasi nos dile-

dilexerimus Deũ, sed quoniã ipse prior dilexit, 1. Ioan. 4. 10.

Argum. Odæ VIII.

Omnium promissorũ, quæ olim patribus facta fuerãt, de serpẽtis capite conterendo, de benedictione familiarũ terræ in semine Abrahæ, summã quandã iã speciali quodam modo relatã, in illa ostensa Iacobo imagine indicatã fuisse ait. Quandoquidẽ omnia illud continebant arcanum, Deũ, diaboli deleta tyrãnide, in hominibus, vt in propria sibiq. sanctificata domo, regnaturũ, magnãq. futurã esse spirituũ cęlestiũ, & hominum amicitiã, & familiaritatem. Est hoc magnæ significationis mysterium, de quo poëta aliâs plenius soluta oratione differet. Adeò autẽ excellentis argumenti est, vt cęlũ vsq. ad ipsum Dei thronum penetret; quamobrem eleganti figura in ipso amplificationis incremento Ode ipsa finem sibi præscripsit.

Tabul. IX. *Argum.*

Fides morti insuperabilis.] Adeò firmus & constans fuit Iacob in diuinis promissionibus integra fide excipiendis, vt non modò ipsa maxima promissa, quæ ad vitam & salutẽ pertinebant, sed horũ promissorum figuras, nẽpe terræ Chananæorũ possidẽdæ pollicitationes, quanquã moribundus, iã tamen constanter tenuerit, & à longè, vt Paulus ait, salutauerit; filiisque suis, vt certissimas nõ modò expectandas tradiderit, sed ipse etiã regionũ & munerũ partitione facta, testamẽto possidẽdas reliquerit. Est enim fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentiũ. Heb. 11.

Inscriptio.

Deo sapienti doctori.] Futurarũ rerum certa cognitio Deo propria est, neq. quisquã, nisi à Deo doctus, quid cuiq. sit futurum, certis rationibus pręscriptũ prædicere potest. Id probatur in Iacob, qui iam fermè moriens, singulis filiis suis ad lectum vocatis, certissimas sortes præcinuit, à Deo, cui crediderat, edoctus. Sic enim ille præfatus est: Congregamini, & audite filij Iacob, audite Israël patrẽ vestrum: id est, eũ cui virtutẽ & potentiã Deus concessit, audite, Gen. 49. 2. Lege de hoc argumento secundum cap. lib. Danielis.

Argument. Od. IX.

Canit quemadmodũ Iacob in diuinorũ promissorum fide decedens, futuras posteritatis suæ res perinde cognouerit, cognitasq. filiis suis prædicens enarrauerit, acsi ipse iã præsens illarum spectator esset, eiusq. fidei & expectationis hæredes reliquerit filios suos, adeò sibi certæ & constantis, vt ob eã rẽ suum defuncti vita corpus in Chananæam regionem sepulturæ causa deferri mãdauerit: eo modo posteritatẽ suã præcessurus, atq. corpore & ossibus cõpositis possessionẽ etiã temporalem illam conseruaturus, & spiritualem animo cum patribus suis versante expectaturus.

Tabulæ X. *Argum.*

Tyrannis misericordiæ concedens.] Cogitabat Ægyptius tyrannus Israëlitas perdere, quos Deus ad misericordiæ ostendendæ exemplum comparabat, non potuit tyrannis infringere Dei propositũ; immo ipsa vltrò insciens, misericordiæ illius ministrã se præbuit, infante Mose educãdo, cuius opera salus illa & libertas Israëlitis est allata, cum summa hostiũ & tyrannorum pernicie, Hebr. cap. 10. & 11.

Inscriptio.

Prouidentiæ victrici.] Non potest humana prudentia, quantumuis excogitatis consiliis, diuinæ prouidentiæ instituta impedire. Dixerant Ægyptij aduersus Israëlis populum: Venite, & sapienter opprimamus eum: sed stultam fecit Deus mundi sapientiam, 1. Cor. 1. 20.

Argum. Od. X.

Ostendit nullis consiliis, nullis opibus, nulla deniq. facultate humana posse diuino consilio obsisti; cui non modò hominũ tandem imbecillitas & inscitia cedat, sed naturæ rerũ hominibus insuperabiles vltrò administræ obsecundẽt. Poëticè autẽ omnem rẽ describit, docens Chamesis sobolis, id est, Ægyptiorum voluntatem & conatũ fuisse, omnes infantes Israëlitarũ aquis summersos perdere, atq. ita genus illud delere; tamen Deũ effecisse, vt ipsi vltrò ex mediis aquis ignẽ eruerint, hoc est, Mosem, qui seipsos suasq. res omnes tandem esset absumpturus. atque huic rei administros sese prębuisse Nilum fluuium,

& Nili piſces, aliâs mõſtroſos & feros, qui infanti, quominus noceretur, proſpexiſſe videntur.

Tabul. x I. *Argum.*

Optio incomparabilis.] Optauit Moſes magis affligi cũ populo Dei, quàm temporalis gaudij habere iucunditatem: ſententia eſt D. Pauli Apoſtoli, Hebr.c.11.verſ.25.

Dedicatio.

Sapientiæ illuminatrici.] Significabat apertè Deus Iſraëlitis tempus ſalutis appropinquare, cùm viderent ſummum virũ, & regi Ægyptio gratũ Moſem, vindicẽ iniuriæ, in ſuæ gentis hominem illatæ, aduerſus Ægyptiũ ſeſe præbere: ſed illi hanc Dei ſignificationẽ noluerunt intelligere, vt S.Stephanus protomartyr docet, Act.7. verſ.25.

Odæ x I. *Argum.*

Diuinũ erga hominum ſalutem conſilium certum conſtansq. eſſe, & ſapientiſſimè procedere oſtẽdit; ſed ſtultitia & culpa hominũ ipſorũ, de quorum ſalute agitur, aliquãdo retardari aut impediri. Huius rei exemplum ſtatuitur in Moſe, qui promiſſæ Iſraëlitis ſalutis miniſteriũ iam meditari inceperat, cùm, relicta illa ambitioſa aulici ſplendoris conditione, qua ille apud Ægyptios valebat, omnẽ cogitati ſibi de fratrũ ſalute negotij euentũ, animo conſtanti præuiſum, experiri ſtatuit; & tandẽ ingratè ab iis, quibus bene conſulebat, exceptus, in exiliũ voluntariũ, adhuc in eodem permanẽs propoſito, profectus eſt; humaniusq. eſt ab alienis hoſpes quàm à ſuis fuerat vindex ſuſceptus. ſimul etiã oſtendit prouidentiã Dei ibi præſentiſſimã eſſe, vbi pij viri pietatis colendæ cauſa durius & anguſtius agere hominibus putantur. In hac Ode illud tetraſtichon eſt difficilius intellectu: *Illius vires & ſtudium efficax,* &c. ſententia eſt: Illũ Iſraëlitam, qui ereptus fuerat per Moſem è manibus Ægyptij, dixiſſe aliis Iſraëlitis quo animo erga ſe vindicandũ, quo robore eſſet is quem illi non perinde atque oportuerat, exceperunt.

Tabul. x I I. *Argum.*

Diuinæ virtutis ſpecimẽ.] Ignis ille quẽ Moſes vidit, cuius vi rubus ardens nõ vrebatur, diuinę virtutis ſpecimẽ quoddã & velut typũ fuiſſe ait. Fouet enim diuina virtus pios, modeſtos atq. ſe aduenientẽ excipientes, eoſdemq. calore efficientiæ ſuæ animat, ſanctosque reddit, & à vulgari & prophana conſuetudine remotos, vt illo igne totus locus olim calefactus ſanctus dictus eſt. Idẽ verò ignis ſuperbos & contumaces, atq. ſceleratos vi ſua exurẽs conſumit: alteram vim Iſraëlitę ex Ægypto educti, alteram Ægyptij illorum hoſtes experti ſunt.

Dedicatio.

Miſericordiæ memori.] Nunquã enim Deus propoſitæ à ſe, & promiſſæ miſericordiæ obliuiſcitur, ſed opportuno tempore ipſis rebus efficiendis ac pręſtandis recordatur. Quamobrem frequens mentio in ſcripturis eſt miſericordię memoris, vt apud Habac.cap. 1.verſ. 3. & quod Mater illa veritatis canebat: Suſcepit Iſraël puerum ſuum, recordatus miſericordiæ ſuæ.

Odæ x I I. *Argum.*

Inducto colloquio cũ Moſe velut Angeli alloquentis indicat, diuinæ miſericordiæ myſteria maximè quæ ad ſalutem hominum pertinẽt, maiora eſſe quàm vt humana ſapientia abſque Dei ipſius doctrina aſſequi poſſit. Illa enim cùm ex ſingulari & arcano Dei cõſilio proficiſcãtur, Deum doctorem ſui poſtulant, qui tamen facilis & benignus contingat iis, qui fide, charitate, modeſtia, & cæteris opportunis virtutibus probatoſ ſe diſcipulos præbeant.

Tabul. x I I I. *Argum.*

Euangelij exemplum.] Quod qui audierunt, credenteſque ſecuti ſunt obediẽtia adhibita, ex antiqui hoſtis tyrannide liberati ſunt. Hæc enim ex Ægypto libertas, illius ſpiritualis ſalutis figura fuit.

Dedicatio.

Verbo efficaci.] Diuini verbi virtus in credentium & obedientium ſalutem, & rurſus in aduerſariorum perniciem, ſatis apertè declarat liberatio ex Ægypto.

Odæ x I I I. *Argum.*

Pulcherrimę exhortationis figura oſtẽdit Ode publicã & communem totius Iſraëlitici populi libertatẽ è miſerrima ſeruitutis cõditione, nõ ſolũ autem libertatẽ, ſed multarum diuitiarũ ab hoſtibus, verbo Dei

bo Dei victis & expoliatis, abductarũ facultatẽ: ſimul gratulatur illis nouæ ac iucundioris vitæ vſum, adſcribens omnia hæc beneficia diuinæ miſericordiæ.

Tabul. XIIII. *Argum.*

Arcanæ ſalutis argumentum.] Illuſtris illa ſalus Iſraëlitis olim facta humanæ ſalutis myſteria & ſymbola omnibus ſuis partibus continebat. Omnia enim, vt Apoſtolus ait, in figura contingebant illis, 1. Cor. 10.6.

Dedicatio.

Deo victori.] Fuit enim illud bellum Deo duce geſtum aduerſus Satanam, eiusque milites Ægyptios, per magnos illos miniſtros, virtutes Dei, mare, ventos, noctem, nubes, lucem & tenebras. Sicut Moſes dixerat: Dominus Deus veſter pugnabit pro vobis, & vos tacebitis, Exod. 14. 14.

Odæ XIIII. *Argum.*

Eiuſdem ſententiæ cum dedicatione eſt hymnus hic. ſignificat omnem naturam creatam miniſtram ſe præbere Deo, tum ad pios iuuãdos & ſeruandos, tum ad impios vlciſcendos & perdendos.

Tabul. XV. *Argumentum.*

Humanæ infirmitudinis examen.] Lex per Moſen lata, ſancta quidem illa, & ſpiritualis, quæ virtutis & pietatis cultum oſtenderet & exigeret, ſed quia non erat ſcripta in cordibus hominũ, niſi in tabulis tantùm, accuſabat quidem conſcientias, & exercebat eas ad pietatem, non tamen perficiebat: imò magis oſtendebat humanam infirmitatem ex naturæ antiquo lapſu natã: indicabat autem ex conſequenti Chriſtum expectandum, qui quod impoſſibile erat legi, in ſuorum animis efficeret. Eſt hoc grauiſſimum, & magni momenti argumentum: de quo plurima & admiranda diſputatio in totis noui teſtamenti libris eſt. Lege cap. 8. Epiſt. ad Rom.

Dedicatio.

Deo, puro, ſancto, terribili.] Hæc omnia ipſa lex lata, & apparatus ille ignis, caliginis, fumi, tubæ ſonitus & vocis è cælo auditæ, deinde motus populo factus declarauere. Lege Epiſt. ad Hebr. cap. 12.

Odæ XV. *Argum.*

Magnum beneficiũ à Deo in homines collatum canit, quòd in tanta iam tenebrarum caligine, & naturalis legis obliuione ſeſe Deus ad colloquium cum hominibus ineundum demittens, voluntatẽ ſuam lege lata declarauerit, & æqui iuſti, pietatisq. rationes ſanctiſſimas expoſuerit. Idq. magno apparatu & præſentiam ſuã teſtante effecit. In fine autẽ Odę dicitur illam legem interim integrè colẽdam fuiſſe, quoad Spiritus ſanctus, Chriſto ſalutis pontifice, in corda hominum miſſus legis optimam obſeruationem imperaret, facilemque redderet ſemotis illis cærimoniis, quæ in illa lege velut vmbra futuræ veritatis continebantur.

In Tab. XVI. *Argum.*

Conſtantiæ fructus.] Non hæſitandum in Dei promiſſis, ſed ſumma conſtantia expectandum eſſe euentum, docet hæc tabula. Ex magna enim illa hominum multitudine, qui ex Ægypto deducti fuerant, illi tantùm promiſſam terrã ingreſſi ſunt, qui vel conſtantes initio fuerant, vt Ioſue & Chaleb; aut qui poſtea incredulitatis expertes, totos quadraginta annos perdurauere. Qua de re primum & ſecundum cap. Deuter. plenè diſſerit: & D. Paulus ad Hebr. c. 3.

Dedicatio.

Fideli Deo.] Impoſſibile enim eſt Deo mentiri, aut promiſſis deeſſe ſuis, niſi illi, quibus facta ſunt, ſibi ipſis deſint, Hebr. 2. c. verſ. 2.

Odæ XVI. *Argum.*

Docet, non timidis, otioſis, pigris & incredulis, atq. laborum detractatoribus diuinorum promiſſorum euentum vſumq. contingere, ſed iis qui fide & charitate innixi propoſitum ſibi ſtudium fortiter percurrunt, ſumma ſpe reportãdi præmij cõcepta, ex diuinis ſermonibus efficaciſſimis ad animos fideli addendos, quibus omnis difficultas frangatur & ſuperetur. Significat præterea diuinorum beneficiorum, quæ promiſſionibus continentur, tantam eſſe dignitatem, amplitudinem, & iucunditatem, vt eos, quibus contigerit, nullius anteacti laboris pœniteat. Exornatur carmẽ illo miraculo Iordanis fluuij, qui aditum aperuit Iſraëlitis, terram promiſſam adeuntibus.

Tab. XVII. *Argument.*

Pœna matura grauißima.] Deus gentes illas, diutiſſimè expectatas ad pœnitentiã, tandẽ rebelles & contumaces grauiſſimè puniuit, dilato ſupplicio per quadringentos & amplius annos, donec vel eorum ſcelera, quę per pœnitentiam non expiabantur, per contumaciam & aſſiduitatem complerentur. Fuit prima Iericho huius diuini iudicij tunc teſtis, quę omnis corruit & arſit, omniſque cum ſuis rebus anathemate eſt damnata.

Dedicatio.

Deo vltori] Qui non tardat promiſſa ſua, ſed patiẽter agit, nolens aliquos perire, ſed omnes ad pœnitentiam reuerti. Contumacibus autem & proteruis, ſuamq. malitiam mordicus tenentibus, tandem iudicem vltoremq. ſe præbet. Lege Epiſtolam Iacobi Apoſtoli cap. 2. verſ. 13.

Odæ XVII. *Argum.*

Confirmat, nihil valere humana conſilia, aut præſidia, quãuis maxima & operoſiſſima, aduerſus Dei iudicis & vltoris ſententiam & virtutem, quandoquidem ſine vllo humano negotio aut labore, niſi tãtùm ſola Dei volũtate, vel maxima hominum opera ad regnorum potentiam tuendam comparata, ſubitò euertantur & corruant, vt in Iericho vrbis munitiſſimæ muris ſponte ante Dei populum corruentibus eſt manifeſtum: qui populus nullam aliam artem ad expugnandũ adhibuit, niſi fidem cum obedientia præſcripti ſibi ambitus vrbis per ſeptem dies, & ſonitum tubarum & clamorum victoriæ, Hebr. cap. 11. verſ. 30.

Tabul. XIX. *Argum.*

Perſeuerantiæ exitus.] Non enim qui incipit, hic ſaluus erit, ſed qui perſeuerauerit vſq. in finem. Neq. palmam coronamque refert, niſi qui legitimè certarit. qui diuinis in promiſſis hæſitarunt, à terræ poſſeſſione excluſi ſunt: qui verò ſeſe Deo permittentes totos crediderunt, & laborum temporumq. moleſtiam, & impedientium hoſtium difficultates pertulerunt; hi terræ Iſraëliticæ diuidendæ compotes fuerunt, Matth. 10. 22. 2. Tim. 2. 5.

Dedicatio.

Deo veraci potenti.] Quidquid Deus ex miſericordia promittit, re ipſa ſuo tẽpore præſtat, nullis omnino difficultatibus impeditus. Quamobrẽ miſericordia & veritas, frequentiſſimè Deo adſcribitur, Pſal. 24. 10. Iſaiæ 55. verſ. 10.

Odæ XIX. *Argum.*

Oſtendit, hominum opes & diuitias, per iniuriam & auaritiam partas vnà cum dominis ſuis perire, idq. tantum prodeſſe, vt hoſtibus à Deo vindice miſſis maioris prędæ materiam ſuppeditent, cuius rei exemplum in illa expugnatione gentium, tanta cum fẽſtinatione facta, oſtenditur, quorum domus multis diuitiis refertæ, & agri cultiſſimi Iſraëlitis in vſum ceſſerunt, admirantibus diuinorũ promiſſorum pręſtantiam & conſtantiam, & damnantibus patrum ſuorum incredulitatem, qui tantis rebus & diuinæ prouidẽtiæ beneficiis ſua ſeſe culpa priuauerant.

Tabul. XX. *Argumentum.*

Expectatæ expiationis vmbra.] Significat tabula ſacerdotia antiqua, cũ ſacrificiis, quæ inquinatos ad emundationem carnis (vt Diuus Paulus ait) ſanctificabant, non ſua natura, ſed expectati Chriſti ſacrificij virtute, & ſignificatione valuiſſe: quam virtutẽ, velut vmbra corpus, vel lucem referebat totus ille ſacrorũ ritus, poſtea præſenti iam lumine ipſo Chriſti abolendus. Hoc argumentum per totam Epiſtolam ad Hebręos multis et grauibus verbis diſſeritur.

Dedicatio.

Deo clementi placando S.] Magnum beneficiũ in illa ſacrorum rituũ veteri inſtitutione hominibus à Deo exhibitũ ſignificat; qui quamuis illis antiquis ſacrificiis nunquam placatus eſt propter ipſorum imbecillitatem ad deſtruendum peccati corpus minimè idoneam: tamen præter externas quotidianorum errorum expiationes, ſpem etiam illa ſui repetitione faciebant, fore aliquando, vt Deus omnino placaretur, admota illa victima, cuius infinita virtute omnis ille antiquus cultus eſſet conſummandus. Ideoq. antiqui nunquã ceſſabant offerre, per ſingulos dies, ex diuino inſtituto: quod apertè indicabat, Deum eſſe clementem, & tandem finẽ irę ſuæ, & illis veteribus laboribus poſiturũ.

Alio-

Alioqui,inquit Paulus , ceſſaſſent offerre, Hebr.cap.10.verſ.2.

Odæ XX. *Argumentum.*

Deſcribit canens, quantum curæ Deus adhibuerit Iſraëliticæ vineæ colendæ & promouẽdæ,miſſis variis colonis, prophetis,iudicibus,regibus,&.ducibus, quorum ſinguli ſuo munere diligenter functi ſunt: multi etiam colendę vineæ cauſa extrema pericula ſubiere . cæteris autem laboribus cunctis diuturnior & aſſidua magis dicitur fuiſſe ſacrificiorũ cura, quibus populi peccata expiabantur,& humani animi infirmitas & miſeria declarabatur, cũ profeſſione expectati Meſſiæ,qui ſummus ſalutis Pontifex futurus erat. Quem vates enthuſiaſmo raptus (acſi illo tempore antiquo carmen componeret) cupit quam maturrimè venire.

Tabula XXI. *Argumentum.*

Pœnitentiæ vtilitas.] Propoſitum Dauidis exemplum, quantum vera & ex animi incenſo ſtudio ſuſcepta pœnitentia impetrare apud Deum poſſit, apertè oſtendit.

Argum.Dedicationis.

Dei benignitati.] Miſericordiam quoq. & benignitatẽ diuinam erga eos, qui concepta clementiæ ſpe ipſum recta pœnitentia placare ſtudent, Dauidis exemplo obſeruare licet: cui illud etiam ad amplificationem accedit, quòd Deus ipſe ſponte hominem lapſum ſuæ ruinę monet, & ad ſalutem petendam aduocat.

Odæ XXI. *Argument.*

Docet humana malitia, ſimulatione, & calliditate homines fortaſſe alios falli poſſe; Deum verò nunquam falli, qui prudenti conſilio vel tergiuerſatum peccatorem ſua ipſius rogata ſententia redarguit, & conuincit, vt in parabola Dauidi à Nathan propoſita oſtẽditur. Deinde ait, optimum & feliciſſimum eſſe, à peccato abſtinere omni cura & diligentia; ſed ſi quis ex imbecillitate in peccatum labatur, proximum felicitatis gradum eſſe, per pœnitentiam placato Deo reſtitui in gratiam: vt Diuus Ioannes docet, 1.Ioan.2.1. vnde à Theologis Pœnitentia ſecunda tabula poſt naufragium rectè appellatur.

Antiquorum ſcriptorum tabulæ.

Argum. Tabul. XXII.

Simplicitas mundo faſtidita.] Nihil eſt quod magis deceat pios homines, & populum Dei, quàm integra in rebus agendis, atque adeò in vita omni ſimplicitas, qualem Samuel in munere iudicis & prophetæ atq. conſulis maximi obeundo ſeruauit. Sed hanc virtutem mundus ſuperbiæ & faſtus amator faſtidit, & repellit, regesq. ſibi & regium faſtum optat; quæ tamen non ſine magno ſumptu & labore, atq adeò ſeruitutis & tyrannidis periculo ſuſcipit.

Argum. Dedicationis.

Optimo Reipub. miniſtro] Fuit enim Samuel innocentiſſimi & integerrimi, atq. etiam diligentiſſimi præſidis exemplum.

Odæ XXII. *Argument.*

In genere demonſtratiuo compoſitum carmen oſtendit Samuelem, & integerrimum & facillimum populis iudicem fuiſſe, qui nullã omnino exceptionem, etiam à vulgo cui faſtiditus eſt, tulerit. fuiſſe etiã ducem feliciſſimum, qui Palęſtinos hoſtes voto & precibus apud Deum fuſis vicerit. Demum eum ſacrarũ hiſtoriarum ſui tẽporis ſcriptorem agnoſcit.

Argument. Tabul. XXIII. *de Nathan.*

Conſiliorum integritas.] Is profectò optimè conſulere poteſt, qui nec metu, nec odio, nec gratia à veritatis & decori ſtudio abducitur : huiuſmodi conſultus integerrimus Nathan tẽpore Dauidis fuit; qui ob eam rem in dedicatione Honeſti doctor grauiſſimus appellatur.

Odæ XXIII. *Argument.*

Beatam eſſe ætatem canit, in qua publicarum rerum præfecti pietatem, innocentiam, & integritatem ſtudioſè colunt: ſed quoniam potentia ipſa humana homines aliquando dementatos ad licentiã traducit, ait regibus & præfectis optandũ curandumq. eſſe, vt ſapientes amicos conſultosq. habeãt, à quibus nec propter gratiam corrumpantur, nec propter agreſtem aſperitatem, atq. importunam libertatẽ exacerbentur. Cuiuſmodi multi conſulti eſſe ſolent. Vtriuſque verò rei rectè inſtituendæ exemplum in Dauide & Nathan ſtatuit; quorum alter optimus rex fuerat, ſed tamen qui vt homo grauiter corruit;

alter

alter optimus & integerrimus consilij minister, qui diuinam veritatē liberè & prudenter docuit. Fuit etiam Nathan suorum temporum scriptor.

Argum. Tab. XXIIII.

Diuinæ veritatis argumentum.] Contemplator Dauidē ex puero quondā pastore ouium, deinde propter inuidiam à Saule rege primùm exagitatum, atq. omni ferè populo inuisum, postea à principibus gentis suæ à familiaribus, atq. adeò à propriis filiis vexatum, & tamen omnia tolerantem spe & fide verbi à Deo excepti, demū in regium thronum cū summa tranquillitate & gloria deductum, in habitu regio carminibus diuinisq. laudibus vacantem: atq. hoc satis validum tibi exemplum fuerit diuinæ virtutis, & efficientiæ erga eos, qui verbis ac promissis Dei credentes iussis obediunt.

Argumentum dedicationis.

Regi fortissimo, integerrimo, pientissimo, vati facundiss. P.] Dauidis regis historia, optimū exemplum fortitudinis in bellicis rebus, pietatis & integritatis in religione colenda, & repub. administranda proponit: & ab eodem conscripti Psalmi summā sapientiæ, eloquentiæ, & decoris referunt laudem.

Odæ XXIIII. *Argument.*

Laudes Dauidis decantat Ode, quem patientissimum iniuriarum, & magni tolerandis rebus aduersis animi fuisse dicit, vltionis minimè cupidum, ad ignoscendum propensum: constantissimæ erga diuinum verbū fidei, in bello fortissimum, atq. à pueritia vincendis periculis & laboribus exercitatum: egregium scriptorem & expositorem diuinæ legis: Sacrorum rituum & ordinum instauratorē: Demum diuinorum & efficacissimorū psalmorum auctorem.

Argumentum Tabulæ XXV. *de Salomone.*

Humanæ fortis mensura gemina.] Omnium rerum, quæ in orbe expetuntur, summa in Salomone continetur, videlicet, sapientia, diuitiæ, opes, potentia, gloria, & voluptas. Atq. in eodem etiam statutum est exemplum magni casus, in quem deueniunt, qui à timore Dei recesserint.

Argum. Dedicationis.

Principi sapientissimo, vitæ mortalis magistro.] Nō modò sapientia & eruditione, sed propria etiam experientia auctus Salomon libros scripsit, quibus omnis humanæ vitæ & recta & peruersa ratio continetur.

Odæ XXV. *Argum.*

Laudatur Salomonis regnū, sapientia, diuitiis, & rerum omniū cognitione, præter cætera vel priora, vel posteriora exempla, præstantissimè felix; tamen illa exceptione imminutum, quod ob feminarum amorem admisso vanorum deorum cultu fuerit obscuratum: & tandem nihil præstantius in vita esse, quàm Dei timor, probatur.

Argum. Tab. XXVI. *de Isaia.*

Pietatis indefessum studium.] Huius rei exemplum in Isaia statuitur egregium, qui creditum sibi propheticum munus summa fide, magna pietatis & publicæ salutis cura, vsque ad mortem diligentissimè gessit. Ille suorum temporum scripsit historiam; hoc est, partem librorum Regum.

Argumentum dedicationis.

Diuinarum rerum indici admirabili.] Nam nullus antiquorum prophetarum de diuinis rebus, de humanæ salutis ratione arcana, de Christo, de omni denique Euangelio plenius & significantius scripsit quàm Isaias.

Odæ XXVI. *Argum.*

Continet Ode breuē summam rerum in Isaiæ libro scriptarum, laudesq. ipsius prophetæ, à genere, à muneris auctoritate, & actionum dignitate, ab Euangelij significatione apertissima, à diuina prorsus eloquentia: demum à constantia pro diuina veritate supplicij genere grauissimo perferendo.

Argument. Tabulæ XXVII.
de Hieremia.

Honestæ indolis decursus integer.] Hieremias à Deo ad propheticum munus antè electus quàm natus, religiosè educatus, magnum fortitudinis & strenuitatis exemplū, omni vitæ & muneris sui parte exhibuit. Id quod in dedicatione etiam significatur.

Dedicatio.

Legato, strenuo, forti, & infracto.] Namq. & diligenter & strenuè creditū sibi prophetæ munus gessit, nullis vel minis, vel laboribus, vel regum & populorum inuidiis perturbatus.

Odæ

Odæ XXVII. *Argument.*

Quantum possit tenax animi propositum cum fide coniunctũ, & facere & ferre ac vincere, ostendit Ode laudibus Hieremiæ vatis decantandis. Deinde ostendit virtuti, quamuis à propriis ciuibus repulsæ, suum locum tamen, ex Dei prouidentia, honestissimum apud hostes esse.

Argum. Tabul. XXVIII.

In tempestate subsidium.] Captiuis Iudę filiis tamen diuino beneficio Daniel interest, qui prophetiæ munus vtilissimum ad salutis spem magna auctoritate tueatur.

Dedicationis Argum.

Vati fortiss. temperantiss. exercitatiss.] In ferendis aduersis rebus fortissimus fuit Daniel, qui captiuus multorũ principum virorum inuidia, vsq. ad varia mortis pericula, laborauit. Quantum à vitiis & voluptatibus idem abstinuerit historia declarat: exercitatissimus autem in publicis rebus præcipuè ad pietatem pertinentibus fuit.

Odæ XXVIII. *Argum.*

Docet hæc Ode circa finem ferè antiquorum temporum, cùm minus frequens prophetiæ munus esset, extitisse Danielẽ, qui præteritarum, præsentium & futurarum in orbe rerum seriem exponeret, eundemq. verorum somniorum interpretem, magnum & certum fuisse significat, & visionum explicatorem admirabilem: cuius sententias omnes & euentus ipse probauit, & scripta etiam sancta veraque esse Christus confirmauit.

Argument. Tab. XXIX.

Prouidentia instauratrix.] Nihil eorum, quæ diuina prouidentia instituit, imperfectum manet, quamuis magna difficultate impeditum, aut interruptum putetur. Res Iudæorum detritas & profligatas Deus, excitato Esdra, restituit: vt tandem in Iudæa locus pararetur Messiæ, salutis auctori propediem venturo.

Dedicatio.

Scribæ sapientiss. patri patriæ.] Namq. Esdras religionibus, rebus curatis, legibus sacris instauratis, moribus emendatis, populoque per pœnitentiam expiato, diuinam clementiam erga suos mouit, & gratiam reconciliauit.

Odæ XXIX. *Argument.*

Laudes Esdræ decãtat Ode, quem gratia apud Barbaros populos, & reges illustrem fuisse dicit, ex diuino videlicet beneficio. eundem genere sacerdotali, & munere scribæ præclarum prædicat, atque officio erga Deum, & patriam, gentemq. suam faciendo insignem: cuius tempore atq. adeò præsidio, & opera, Iudæi in patriam restituti, templum denuo constructum, sacra procurata, mores publicè ac priuatè correcti fuerint. Atq. hactenus de antiquorum seculorũ scriptoribus, & de omni veteris testamenti serie est actum.

Sequitur sacrosancti Euangelij series ab initio instituta, quæ quatuor scriptoribus grauissimis à Spiritu sancto credita est, contexenda.

Tabul. XXX. *Argum.*

Diuina vocatio.] Efficacissima est in iis qui obtemperant, quos neque pauperies, nec mors, nec vincula terrẽt. Huius rei exemplum est Matthæus publicanus, qui & Leui.

Dedicatio.

Euangelij testi fidelissimo.] Non solùm oculatus testis fuit Matthæus, sed qui testimonium Dei in se habuit, & proprio etiam experimento reddidit.

Odæ XXX. *Argum.*

Doctè & eleganter describit publicanorum, & eorum qui diuitiis comparandis inhiant, cupiditatem & studium. Postea cõparatione mutationis magnę ostendit, quàm efficax sit Christi vocatio, & quemadmodum apud Deum facile sit, diuitem à diuitiarum cura reuocatum, ad earundem contemptionem, & potiorem diuitiarum amorem traducere.

Argument. Tab. XXXI. *de D. Marco.*

Sapientiæ compendium] Breuibus chartis Christianæ virtutis, & totius Euangelij summam complexus est Marcus, ea tantùm ex tota historia contexens, quæ salutis humanę consequentes rationes spectarent. Huc etiam pertinent, quæ in dedicatione leguntur.

Odæ XXXI. *Argument.*

Deberi Marco laudes ait, quas Alexandria excipiens celebret, cui ille, à Petro relictus, Episcopus præfuit, & quas etiã om-

nis orbis commemoret. Laudum autem argumenta indicat, quòd Christianã disciplinam multis laboribus colendam, libenter Marcus susceperit, quòd Petro comitẽ sese prębuerit, quòd creditam sibi Ægypti ecclesiam optimè fuerit moderatus, quòd Euangelium scripserit breue, sed perspicuum, incipiens ab ipso Euangelij initio, hoc est, à Baptismo Ioannis.

Argument. Tab. XXXII. *de D. Luca.*

Lux expedita.] Quæ alij Euangelistæ breuiter & magna significatione scripsere, Lucas principio altius repetito exposuit, ita vt ipse aliorum contestis, & commentator sit. Quamobrem illo titulo dignissimè insignitur, quem dedicatio addit: *Veritatis expositori diserto.*

Odæ XXXII. *Argum.*

Lucam ex magno physico medico, in optimi medicinæ generis professorẽ euasisse, Ode canit, nempe Christo præceptore edoctum, quænam sit maxima hominũ ægritudo; quæ causa morbi; quo medico, quibus modis & remediis leuari curarique possint. Eumq. explicati Euangelij auctorem commemorat, & gesta Apostolorum scripsisse; cuius libri summa ratio est, diuini spiritus sanctificationis virtutẽ indicare. Demum Pauli Apostoli comitem, & rerum gestarum testem, & scriptorẽ eundem canit.

Argum. Tabul. XXXIII.

Abstruso sapientia.] Diuinam naturam vnicam, personis trinã, consiliis altissimam, actionibus omnipotentẽ, humanã etiam regenerationẽ admirandis modis Ioannes Euangelista, scriptis à se Euãgelio, Epistolis & Apocalypsi tractat: ita vt nullus auctorum sacrorũ tam altè penetranda mysteria chartis exposuerit; ideò penitissimus arcanorum index in dedicatione appellatur.

Odæ XXXIII. *Argum.*

Admiranda Euangelij & cæterorũ Ioannis scriptorum argumenta, admiranda etiam verba, non ab humano ingenio aut studio profecta, sed diuino spiritu dictata fuisse asserit Ode, eumq. ex piscatoria humilitate ad illustrissimam conditionẽ discipuli charissimi, testis integerrimi diuinitatis & humanitatis suæ, item filij & custodis matris suæ à Christo fuisse delectum canit.

Argum. Tabul. XXXIIII.

Felicis seculi initia.] Aurea noui Testamenti & Euangelij ætas à conceptu & ortu Ioannis Baptistæ inchoata est, vt docet D. Lucas.

Dedicationis Argument.

Deo consuli perpetuo sapientißimo.] Illius enim de humana salute consilium perpetuum fuit, atq. ita sapiẽter institutum, vt opportuno tempore explicari cœperit.

Odæ XXXIIII. *Argument.*

Tempus illud expectatũ atque exoptatum piis omnibus, quod à Deo iterũ humanam naturam alloquente, & renouandam pollicito (vt constat ex Genes. cap. 3. vers. 15.) significatum est, iam ex eo tẽpore cœpisse indicat poëta, cùm Angeli terras, & hominũ colloquia familiarius frequentarent. Cuius rei exemplum editum est in legatione ad Zachariã per Angelum delata, quæ hoc loco eleganter narratur; simul & Ioannis Baptistę animus, mores, virtus, & munus prædicantur, & visionis certa fides populo facta ostenditur.

Argum. Tabul. XXXV.

Rerum nouandarum exemplum.] Quòd virgo concipiat, virgo pariat Deũ & hominem, ex Spiritus sancti opera & Altissimi virtute hæc fiant: exemplum manifestum est posse renouari humanam naturã, in melioremq́ue traduci conditionem, idq́ue à Deo adornari.

Inscriptio.

Deo electori.] Qui humiles exaltat, & nouit eos, quibus magna nomina imponere constituat, vt nõ glorietur omnis caro, sed ipsi auctori gloria adscribatur.

Odæ XXXV. *Argum.*

Inducit Angeli salutantis orationem, & Virginis audientis honestatem, modestiam, prudentiam, ac viuã fidem decantat.

Argum. Tab. XXXVI.

Pietatis concordia.] Qui vera pietate calent, adeò non inuident aliis magnas dignitatum, & munerum, beneficiorumq. acceptorum à Deo facultates & cõditiones, vt studiosissimè gratulentur.

Inscriptio.

Feminæ sanctißimæ.] Mariæ, quam beatam dicens

dicent omnes generationes, ſanctitatem Eliſabethæ teſtimonio celebratam hęc tabula continet.

Odæ XXXVI. *Argum.*

Canit Eliſabeth iam ex diuino miraculo grauidam, maiori Spiritus vi auctam fuiſſe viſa virgine Maria, quam Dei matrem agnouit, & beatam prædicauit; quæ ſumma modeſtia & honeſtate, ſumma fide ac virtute hoſpitiū in ſe parauerit Deo, idq́. non ſuo tantum, ſed infantis in vtero ſuo contenti ſenſu comprobat, cuius lætitia ipſa etiam exultauerit.

Argum. Tab. XXXVII.

Aurora diei nuncia.] Aurora nō eſt ipſa lux, ſed à die & ſole efficitur, quem præcedit annuntians; ſic Ioannes quamuis lucerna ardens eſſet, non erat ille lux, ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine.

Dedicatio.

Deo proſpectori.] Magno enim apparatu ſignorum & miraculorum in conceptu & ortu Ioannis Baptiſtæ ſignificabat Deus humanæ ſalutis negotium à ſe maturari.

Odæ XXXVII. *Argum.*

Genethliacum carmen eſt, quo Ioannis Baptiſtæ auctoritas, dignitas, munus, officium, & vitę genus horridum, & à voluptatibus mundanis alienum celebratur; idq́. eleganti dicendi figura.

Argum. Tab. XXXVIII.

Sol iuſtitiæ exoriens.] Chriſtus orbem in tenebris iacentem illuſtraturus, virtutis ſuæ ſignum ipſo ortu ſuo dedit, luce per noctem illuſtrante, & Angelis canentibus, paſtoribusq́. ſimplicibus ad mirandū ſpectaculum vocatis.

Dedicatio.

Humanæ ſortis ſuſceptori Deo homini.] Qui factus eſt homo ex ſemine Dauid, formam ſerui accipiens, per omne infirmitatis humanæ genus (peccato excepto) tentatus.

Næniæ Argument.

Natura humana mirata nouum genus infantis, agnoſcit Deum in mundum veniſſe hominem, qui, infirmitatibus ipſius ſuſceptis; renouationem admirandam efficiat.

Argum. Tab. XXXIX.

Charitas nihil recuſans.] Hanc maximam præſtitit Chriſtus, qui exinaniuit ſemetipſum, vltrò ſuſcipiens vitæ mortalis labores, & legis ſeruitutē pro hominibus, quorum ſalutis cauſa in mundum venerat. idq́ue ex dedicatione etiam declaratur: *Principi ſummo pro reipubl. libertate ſeruienti.*

Odæ XXXIX. *Argum.*

Mirandum eſſe ait, quòd Deus voluerit experiri labores & dolores, quibus humana mortalitas premitur; cùm tamen ille optimè cognoſceret è cælo, quàm magni illi, & quàm à diuina natura alieni ſint. Vnde conſequitur, Dei filium ſpontè veniſſe, & ſuſcepiſſe illam ſeruitutem, atq. ſeſe legi ſubdidiſſe, circuncifione accepta, quæ ſignū erat adſcriptionis in populum Dei; non vt ipſe adſcriberetur, ſed vt homines ſeruos, quibus ſimilem ſe prębebat, in gratiam conciliatos, cæleſti regno ciues adſcriberet. Abſoluitur Ode ſignificatione nominis à Chriſto per illam ſuā ſummam modeſtiam & humiliationem reperti.

Argum. Tab. XL.

Gentium lux.] Chriſtus lumen fuit ad reuelationem Gentium, Luc. 2. qui ſtatim vt natus eſt, magis affulſit cognoſcendus.

Dedicatio.

Deo immortali, homini vero, regi liberatori.] Indicat ſignificationem munerum à Magis prolatorum.

Odæ XL. *Argument.*

Solem exortum antea videri ab iis, qui in montibus verſantur, quàm ab iis qui in nebuloſis vallibus errant: ita Chriſti numen & nomen prius cognitum eſt Gentibus, qui Deum ex naturæ obſeruatione verè & ſimpliciter quęrebant, quàm à Iudæis, à malitia, ambitione, & cupiditate excæcatis, & à propria veraq́. doctrina ob propriam culpam alienatis.

Argum. Tab. XLI.

Diuina tutela.] Nihil conſilia, ſtudia, commenta, potentia humana nocere poſſunt iis, quos Deus ſuſcipit ſeruandos, quosq́. prouidentia tuetur ſua. Lege ſententiam diſtichi huic tabulæ inſcripti.

Inſcriptio.

Principi optimo pro ſuis exulanti.] Vt ex figurato figura adimpleretur, ſicut ſcriptum eſt, Ex Ægypto vocaui filium meum.

Odæ XLI. *Argument.*

Inducit Ode viatorem quendam, qui cum Ioſeph de itinere diſſerat, quod inſtitutum videt cum virgine honeſtiſſima, & puero mortalem vicem ſuperante. Ille exponit quis ſit puer, qualis mater, quis ipſe, quò properè, cuius conſilio, & quam ob rem; nimirũ Dei cõſilio ſe petere Ægyptum, vt ibi aſſeruet pignus publicæ ſalutis, reſarciturum omnẽ humanam iacturam abundantiſſimè tempore à Deo conſtituto.

Argum. Tab. XLII.

Gratiarum theſaurus.] In Ieſu Chriſto enim ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei abſconditi. Coloſſ. 2. verſ. 3.

Inſcriptio.

Diuinitati emicanti.] Pueri prudentiam, & profundas cogitationes admirati ſenes illi peritiſſimi diuinæ naturæ vim interpretari debebant.

Odæ XLII. *Argum.*

Inducit adſtantium & aſſidentiũ puero Ieſu admirationis plenam orationem, qua planè illa reſpondentis pueri ſapiẽtia diuina eſſe probatur.

Hactenus lucis exordia & ſolis in terra orti demonſtratio.

Nunc iam deinceps Euãgelij ſeries contexitur.

Argum. Tab. XLIII.

Lucis diuinæ coruſcatio.] Pœnitentia à Ioanne indicta initium fuit boni nuntij de hominum publica ſalute iam orbi allati. Nõ enim Ioannes erat lux, ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine.

Inſcriptio.

Salutis nuntio grauiſſimo.] Magna & planè diuina auctoritate Ioannes præditus fuit, vt præſentem orbis redemptorem teſtaretur, quem cæteri prophetæ futurum prædixerant.

Odæ XLIII. *Argum.*

Canit Ode ſalutis aduenientis teſtimonium & præconium per antiquos vates prædictum, & indicatum à Ioanne ſecundum Iordanem; idq. in magna & celebri populorum frequentia; ab eodemq. de duplici Euangelij efficientia diſſertum fuiſſe: totum deniq. Ioannis officium indicat.

Colonus Gentibus impiis vicina iungens prædia. Periphraſis eſt Galilææ.

Argum. Tab. XLIIII.

Modeſtiæ ornamentum.] Ieſus à Nazareth veniens, nihil de ſe profitetur magnificentiſſimum, ſed, vt alij, baptiſmum petit, quo tamen non indigebat. Ea modeſtia admirando Dei præconio & teſtimonio ornata eſt. Id adeò in dedicatione ſignificatur, *Chriſto Dei filio pronuntiato.*

Odæ XLIIII. *Argum.*

Poëtica elegantia & eleganti veritate deſcribit lætitiam publicam ab omni natura rerum celebratam eo die, quo Chriſtus à Ioanne baptizatus eſt, vbi Trinitatis perſonæ apertis argumentis probatæ fuere, & illa profunda charitas Chriſti oſtenſa; qui cùm in forma Dei eſſet, formam ſerui accepit, & per omnia factus eſt obediens patri & ſeſe minoribus, hoc eſt, hominibus ſubdidit.

Argum. Tab. XLV.

Scripturarum vtilitas.] Probatiſſima aduerſus impetus diaboli arma verbum Dei eſt; quamobrem Chriſtus ad doctrinam noſtram diabolicas tentationes petitis ex ſacra ſcriptura telis ſuperauit.

Dedicatio.

Chriſto duci inuictiſſimo.] Quem præeuntem & docentem atq. adiuuantem qui ſequentur & imitabũtur milites, ab aduerſario non ſuperabuntur.

Odæ XLV. *Argum.*

Chriſto victori Angeli accedentes miniſtrabant, quos omnis prœlij commiſſi, & triumphi per Chriſtum reportati narratores inducit Ode.

Argum. Tab. XLVI.

Naturæ innouandæ argumentum.] Vinum ex aqua factum, idque optimum.

Dedicatio.

Chriſto curatori benigno.] Vbi ille pręſens eſt, nihil deſiderari poteſt, modò cõmodum opportunumque ſit.

Odæ XLVI. *Argum.*

Docet hoc carmen Chriſtum præſentia ſua nuptias legitimas à Patre ſuo inſtitutas ornaſſe, & ſignificaſſe etiã amorem ſuum erga eccleſiam, quam ſibi ſpirituali & arcano matrimonio copulare inſtituerat; deinde huius rei confirmationem & virtutis Chriſti ſignum primum celebrat,

aquam

aquam in vinum conuerſam.

Argum.Tab. XLVII.

Diuinæ diſciplinæ ſchola.] Conſtat magna veritate & ſimpliciſſima ſapientia à mundi opinionibus aliena; conſtat etiam diſcipulis ſimplicibus, & veri ac boni tantùm cupidis. Huc & dedicatio pertinet, *Simplicium doctori optimo*. Vnde Paulus nihil ſe ſcire velle niſi Chriſtum aiebat, 1. Corinth. 2.

Odæ XLVII. *Argum.*

Canit Ode Chriſti doctrinam ex Patris ſapientia profectã, duplici virtute præditam, illuſtrãdi & fouendi mollia corda; idque ex efficacia ſua: rurſus contundẽdi & premendi atq. obdurandi craſſa & terrena pectora, idque ex conſequenti euentu; atq. adeò ex ipſorum culpa qui difficiles ſeſe præbent: illis fructum eſſe vitam, his mortem.

Argum.Tab. XLVIII.

Lætiſſima orbi legatio.] Sicut ſcriptum eſt, Quàm pulchri ſuper mõtes pedes annuntiantis, & prædicantis pacem, annuntiantis bonum, prædicantis ſalutem, Iſaiæ 52.

Dedicatio.

Magni conſilij nuntio ſummo.] Chriſti titulus hic eſt, quem Euangelij ſummum miniſtrum circuncìſioni promiſſum & datum Paulus appellat, Roman. 15. ille alios ſalutis annunciandæ cauſa ſubdelegauit.

Odæ XLVIII. *Argum.*

Docet opportunam Chriſti & ſollicitam curam mittendi Apoſtolos, qui ſalutis nuntium, cum magnis miraculorum ad confirmationem beneficiis, Gentibus, nimia veritatis audiendæ penuria laborãtibus, afferrent: atq. adeò ipſi cum multiplici & graui ſui ipſorum incommodo mundum doctrinæ ſalubris medicamentis curarent, ſpe præmij non in rebus terrenis, ſed cæleſtibus propoſiti.

Argum Tabul. XLIX.

Prouidentia certiſſima.] Oſtendit Chriſtus certiſſimam eſſe prouidentiam erga eos, qui ſe doctorem ac ducem ſequũtur; quibus nihil vnquam deerit eorum quæ neceſſaria ſint & commoda, tametſi ſuperflua non ſuppeditentur.

Dedicatio.

Humanæ infirmitatis curatori.] Chriſtus enim ipſe vltro proſpicit vitæ ac neceſſitati hominum, qui ipſum quærentes petunt. Miſereor, inquit, ſuper turba, &c. Marc. 6.

Odæ XLIX. *Argum.*

Expoſitione miraculi in tanta hominum multitudine, tã exiguo ſumptu paſcenda, arguit humanam ſtultitiam, quæ terrena multo labore quærit, cùm eadem copioſa magis, longeq. ſuauiora, & iucundiora contingãt iis qui ſpiritualia à Chriſto petunt.

Argum.Tab. L.

Fidei momentum.] Lazarus ſuſcitatus ex mortuis illuſtre admodum exemplum eſt efficacitatis fidei viuæ; quæ cùm confeſſione ſororum oſtẽderetur, impetrare potuit à Chriſto quatriduo iam mortui hominis reſtitutionem. *Dedicatio.*

Vitæ auctori efficaciſſimo.] Illo miraculo Chriſtus confirmauit ſe eſſe vitæ ſpiritualis auctorem, vt in Euangeliis exponitur.

Odæ L. *Argum.*

Eiuſdem ſententiæ eſt Ode cum inſcriptione & dedicatione Tabulæ.

Argum. Tabul. LI.

Salutis oblatio.] Vltro nos Deus dilexit; vltro filium ſuum in mundum miſit, vt diſſolueret opera diaboli: vltro filius ipſe ſpectandum agnoſcendumq. ſe præbuit.

Dedicatio.

Regi legitimo declarato.] Quem Deus certis ſignis ſpectandum per prophetas indicari ac prædici curauerat.

Odæ LI. *Argum.*

Canit lætiſſimam illam diem Ieroſolymis illuxiſſe, qua rex Chriſtus pater futuri ſeculi, & ſalutis pontifex vrbem ingreſſus eſt, agnoſcendus ſignis per prophetas prædictis, humilis & manſuetus, non faſtu illo mundano regum & principum damnoſo & graui. Quibus vulgus vel ſpe, vel metu, vel leuitate magis aliquando quàm iudicio blanditur & adulatur. Sed Chriſto turba plaudebat propter memoriam miraculorum & doctrinæ.

Argum.Tab. LII.

Celatũ antiquis ſeculis arcanũ.] Quod in illa ſacroſancta cœna & corporis ſui cum hominibus communicatione actum eſt myſterium antiqua ſecula nunquam intellexerunt.

Dedicatio.

Dei benignitati admirãdæ.] Qui filium ſuum nobis dedit, non ſolùm vt ſuam naturam nobis communicaret, ſed vt noſtram culpam ſuſcipiens lueret atque expiaret.

Odæ LII. *Argum.*

Canit admirandũ conuiuium à Chriſto exhibitum hominibus, ſibi etiam deſiderio deſideratum, in quo præſtitæ olim liberationis ex Ægypto lux ipſa & veritas ſpiritualis liberationis apparata fuerit miro modo. Perſtringit autem multa myſteria de virtute, & efficientia ſacroſancti ſacramenti corporis & ſanguinis Domini, quæ longam deſiderant explicationem.

Argum. Tab. LIII.

Publica victima.] Hoſtiam & oblationem noluiſti, corpus autem aptaſti mihi: holocautomata & pro peccato non tibi placuerunt: tunc dixi, Ecce venio: Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti æternùm uncto.] Idem enim fuit victima, idem Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech.

Odæ LIII. *Argum.*

Comparat infirmitatẽ antiquorum ſacrificiorum & victimarum ipſarum, cum Chriſti victima & ſacrificio: & Philoſophicis, ac Theologicis argumentis oſtendit oportuiſſe Chriſtum pati ad mũdi tollenda peccata, quæ illis antiquis ſeruitutibus deſtrui non poterant: obiter autem indicat magnum illud myſterium redemptionis, in morte & reſurrectione Chriſti.

Tab. LIIII. *Argum.*

Publici debiti grauitas.] Hãc arguebat illa deprecatio Chriſti ter repetita.

Dedicatio.

Humanæ miſeriæ ſuſceptori.] Chriſtus enim miſeram illam conditionẽ hominum ex peccato ortam cum peccatis ipſis in ſe ſuſcepit, grauiſſimum quidẽ onus, ſed quod tales poſtulabat humeros. Iſai. 53.

Odæ LIIII. *Argum.*

Exponit cauſam illius anxietatis & ſudoris ſanguinei Chriſti orantis: quam indicat fuiſſe peccatorum mundi, tum multitudinem innumeram, tum grauitatem immodicam.

Tab. LV. *Argum.*

Improbitatis permiſſæ impotentia.] Furit humana improbitas vbi poteſtas tenebris facta eſt, atque in innocentiſſimum ſæuit importuniſſimè.

Dedicatio.

Agno ſalutari mitiſſimo.] Qui coram tondente ſe obmutuit de ſalute eorum cogitans, à quibus crudeliter tractabatur. Iſai. 53.

Odæ LV. *Argum.*

Ferociores & noxias magis tenebras fuiſſe ait, quæ tempore paſſionis Chriſti graſſatæ ſunt, quàm eas quæ ante mundum conditum abyſſum occupabant. illæ priſcæ tenebræ, vel nihil, vel abyſſum premebant, ex qua orituræ erant res corporeæ: hæ verò innocentiſſimum Chriſtum vitæ fontem vexabant.

Tab. LVI. *Argum.*

Virtus mundo inuiſa.] Tantã lucem tenebræ ferre nequeunt, quamobrem innocentia à nocentibus, ſimplicitas & virtus, atque modeſtia ſumma ab auaris, ambitioſis & peccatoribus damnatur.

Dedicatio.

Innocenti pro ſceleratis deuoto.] Ipſe enim ſeſe deuouit patri pro nobis, atq. pro omnibus, etiam iis, à quibus damnabatur, ſi tamen illi vellent aliquando ſuum malum agnoſcere, & illius beneficio indignos non ſe præberent.

Odæ LVI. *Argum.*

Oſtendit magiſtros & præfectos ambitione, & ſuorum cõmodorum ſtudio excæcatos, non modò ipſos impiè & ſceleratè agere, ſed reliquo populo magnorum ſcelerum & iniuriarum auctores eſſe. Cuius rei exemplum manifeſtum eſt in illa Chriſti damnatione apud pontificem.

Argum. Tab. LVII.

Felicitas repulſa.] Chriſtus in propria venit, & ſui eum non receperunt ſuo ipſorum magno malo.

Dedicatio.

Agno à lupis leoni obiecto.] Gentibus Chriſtus eſt traditus Iudæorum ſæuiſſimorum dolo. Gentes ferarum inſtar habuere; atque ita crudeliter à gẽtibus Pilato & militibus tractatus eſt.

Odæ LVII. *Argum.*

Indignationem continet carmẽ, aduerſus eos, qui beneficentiſſimum & multis exem-

exemplis vtilissimum probatũ salutis auctoré Iesum, immanibus modis exceptũ, tanquam nocentissimum & execrandum malefactorẽ tradebant iudici iniquo. Hoc autem indicat humanam peruersitatem, & diuinam bonitatem.

Argum. Tab. LVIII.

Innocentia spectatissima.] Traditus Christus etiam inuidis & suspiciosis tyrannis, & remissus ad Pilatũ testimonium vndequaq; exploratissimæ innocentis, & omni exceptione superioris vitæ refert: ex quo cõsequitur, eum alienas culpas luere, non suas, quas nullas habebat. idque in dedicatione significatur.

Humanæ causæ procuratori fortissimo.] Qui nihil probri & contumeliæ, atq. laboris & plagarum non subiit, & pertulit hominum causa, quam vt perferret, nulla vel grauissima retardatus est re.

Odæ LVIII. *Argum.*

Pilatus iudex metu actus iudicij à se iniquè in Christum exercendi, reum Herodi mittit iudicandum. Herodes nihil dignum inuenit morte in eo, sed curiosè experiri virtuté cupit: cui cùm nihil responderet ad illam leuem cupiditatem Iesus fastiditus, magis ob illam integritatem & stultus iudicatus, quàm damnatus, remissus est ad Pilatum; atq. idem apud vtrunque constitutus, admirabili quadam virtute & arcana vtrunq. ex inimicis reconciliauit.

Argum. Tab. LIX.

Pacis humanæ disciplina.] Christus attritus propter peccata nostra, indignationem Dei erga homines iustissimam & grauissimam sua obedientia & innocentia placauit.

Dedicatio.

Ignominiæ publicæ susceptori.] Ignominiosum fuit flagellari hominem sceleratũ: summæ verò ignominiæ innocentem pro scelerato plagis affici, has plurimas Christus innocentissimus pro sceleratissimis pertulit.

Odæ LIX. *Argum.*

Conqueritur innocenté ita crudeliter verberari à nocentissimo carnifice, qui nihil commeritus fuerit, quamobrem verberaretur: & interim illis plagis acceptis, sanet alienas noxas, atque adeò in hoc intentus sit, vt vel ipsi tortori suis vulneribus prosit.

Argum. Tab. LX.

Humanæ mentis leuitas.] Quæ innocentem, & beneficum, atque omni ex parte vtilem agnitum, manifestario & publico malefactori posthabet.

Dedicatio.

Hæredi æterno à seruis expulso.] Tantum humana cupiditas & ambitio mali suadet hominibus.

Odæ LX. *Argum.*

Vulgi leuitatem detestatur Ode, qui nullo consilio à bona sententia in pessimã mutatur; & viros pios ac probos omnes hortatur, ne vllum sibi honoré in populi ac vulgi opinione constituant, nisi in virtute atque beneficentia, cui coronam nec addere, nec detrahere vulgus potest.

Argum. Tabul. LXI.

Lux inter tenebras.] Qui peccatum nõ nouerat, inter peccatores vt execrabilis ducitur, ita tamen, vt in mediis iudicis erroribus, & accusatorum insaniis illius innocentia fuerit testatissima.

Dedicatio.

Innocentiæ pro nocentibus traditæ.] Hac enim hostia mundi peccata expianda decreuerat Deus.

Odæ LXI. *Argum.*

Summam Christi potentiã, virtutem, & amplitudinem maximam, ad mortem vsque crucis pro nobis humilem & obedientem, miratur Ode. Describit autem tum dignitatem propriam, tum humilitatem susceptam appositissima antithesi.

Argument. Tabulæ LXII.

Sacrificium summum.] Antiquorũ cultuum & sacrificiorum consummatio: vnã enim offerens hostiam Christus id effecit & impetrauit, quod antiquæ legis sacrificiis impossibile fuerat. Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti maximo pro populo litanti.] Idẽ enim & efficientissima [illegible] ctima, & gratissimus pontifex fuit, qui Aaronis sacerdotium in æternum Melchisedechi mutauit.

Odæ LXII. *Argument.*

Negotium salutis humanæ decretum à principio mũdi, quod natura ipsa propter infirmitatem efficere nunquã posset, Christus

ctus ſacerdos Dei filius ex amore proprio, paternaq. gratia præſtitit, factus maledictum pro nobis, & ſubiens tenebras mortis, vt nos educeret in lucẽ. Hoc arcanum nunquam intellexit Satanas, donec iam ita conſtitutum fuiſſet, vt ſerò ſapientem ſe perturbaret conatũ impedire per ſomnia & terrores vxori Pilati iniectos, ſed fruſtra.

Argum. Tabulæ LXIII.

Inimicitiæ compoſitæ.] In Chriſti cruce & morte reconciliatus eſt Deo mundus, qui antea erat inimicus, niſi tamen ipſe à reconciliatione ſua culpa alienetur.

Dedicatio.

Inferorũ expugnatori expoliatori fortiſſimo.] Mortuus Chriſtus non ceſſat, ſed inferas ſedes, quas moriens expugnauerat, petit, & expoliat, redemptis iis qui in illius fide ac ſpe mortui fuerant.

Odæ LXIII. *Argum.*

Oſtẽdit Ode à virgine matre magnum dolorẽ ex occiſi filij ſpectaculo acceptum fuiſſe, nunquam tamen eiuſdem reſurrecturi fidem, ſpem, atque expectationem abfuiſſe. Id autem eleganti ſimilitudine decantat ex rerum natura petita.

Argum. Tabulæ LXIIII.

Humani generis diuitiæ.] Chriſti ſeſe ad mortem vſq. demittentis inopia diuites facti ſunt, quicunque in ipſius mortem baptizati ſunt, 2. Cor. 8.

Dedicatio.

Dedicatio continet epitaphium rerum à Chriſto ſuſceptarum & prę̃ſtitarum, dignitatis & efficiẽtiæ illius ſummam complectens, atque breui futuræ reſurrectionis ſpem confirmans.

Carminis LXIIII.

Argum.

Elegiacum carmen inſcriptionis inſtar habet hoc loco: alloquitur ſaxum viuum ſepulchri vt teſtem perpetuum futurum mortis, & incorruptionis, ac reſurrectionis Chriſti, atq. etiam inimicitiarum inter Deum & homines compoſitarũ morte & reſurrectione Chriſti.

Argum. Tab. LXV.

Vita orbi allata.] Chriſtus mortuus eſt propter ſcelera noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram, Roman. 4.

Dedicatio.

Ieſu Chriſto mundi, mortis, inferorumq; victori potentiſſimo.] Qui poteſt gratiam ſuis impetrare & impertiri vincendi ea, quæ ab illo victa ſunt. Ioan. 16.

Odæ LXV. *Argum.*

Canit die reſurrectionis Domini naturam omnem exultatione & plauſu teſtatam fuiſſe, nouam hominibus vitam per Chriſtum deuicta morte allatam.

Tab. LXVI. *Argum.*

Veritas ſpectatiſſima.] Chriſti reſurrectio non potuit non notiſſima eſſe tanta copia teſtium.

Dedicatio.

Chriſto viuenti perpetuo omnium Domino appellato.] Data eſt mihi omnis poteſtas.

Odæ LXVI. *Argum.*

Eleganti ſimilitudine propoſita oſtendit diſcipulorum turbatos metu, & conſternatos dolore animos ita hæſiſſe, vt nõ niſi multis teſtimoniis & periculis factis, Chriſti reſurrectionẽ crederent. Magnam verò vtilitatem hominibus aliis ex diſcipulorum longa dubitatione allatam probat, quòd nulla iam aliis ratio ſit relicta dubitandi. Concludit autem illos fuiſſe felices qui ſenſu ipſo ſæpe certiores facti ſunt Chriſti reſurrectionis; ſed beatos fore qui non viderint, & crediderint.

Argum. Tab. LXVII.

Emerita geſtorum gratia.] Chriſtus obedientia ſua vſque ad mortem, & reſurrectionis triumpho gratiam emeritus eſt, quam venerat acquiſiturus Eccleſiæ, cuius caput ipſe eſt. ideò in cælum aſcendit, vt ad dexteram patris ſedẽs, perpetuũ ſuis regnum cõſeruet. Itaque ipſe peperit ſibi nomen quod eſt ſuper omne nomen: captiuã duxit captiuitatẽ, hominibus gratiam à patre ſuo impetrauit.

Dedicatio.

Chriſto triumphanti.] Triumphator Chriſtus victa morte cælũ aſcendit, Eccleſiam ſuam Spiritus ſancti inde miſſis muneribus ornaturus.

Odæ LXVII. *Argum.*

Canit Chriſtum ex ſeruitute, quam factus homo obiiſſet, in eã euaſiſſe gloriam, vt humanæ ſuæ naturæ nomen & præconium filij Dei publicè celebrandum parauerit,

uerit, simul & diuinos honores hac etiam parte fuerit promeritus, ita vt caro humana Christi, diuina etiam caro appelletur. Deinde narrat admirationem discipulis tali spectaculo factam, & Angelorum testimonium de Christi auctoritate & maiestate.

Argum. Tab. LXVIII.

Humani generis renouatio.] Spiritu sanctificationis à Christo immisso, noui homines, nouæque creaturæ re ipsa fiunt; quos credentes, & obedientes sibi, tanto honore dignatur Deus.

Dedicatio.

Christo regi potentissimo, ditissimo, liberalissimo, hominum deificatori.] Ex plenitudine eius accipiunt homines spiritum illum sanctificationis & adoptionis filiorum, quo charissimi effecti, filij Dei nominãtur, & sunt, 1. Ioan. 3.

Odæ LXVIII. *Argum.*

Canit Ode admirandã illam donorum Spiritus sancti distributionem, à Christo ad Patris dexteram sedẽte in suos factam, quam antiqui omnes pij vtcunque præcognitam ipsi etiam optauerãt, & gratulati posteris præcinuerant futuram. Deinde indicat effectum Spiritus sancti in eos, quos penetrat. Postremò hortatur omnes pios ad huiusmodi dona expetenda, & contento pietatis studio à Christo impetranda. Nihil enim ille magis cupit, quàm vt hic ignis, quem venit mittere in terram, accendatur, Luc. 12.

Argum. Tab. LXIX.

Christi virtutis specimen.] Cuius absentis nomen tantam vim habet, vt in signum veritatis illius sanitas reddatur iis; quos secundum naturam sanari impossibile erat.

Dedicatio.

Christo in perpetuum salutari.] Cuius virtutem perpetuam esse testantur miracula, orbi à discipulis post eius in cælos ascensionem facta. Namq. ille cælestium status nõ mutatur, aut minuitur.; vnde in perpetuum seruare potest accedentes ad Deum per ipsum, Hebr. 7.

Odæ LXIX. *Argum.*

Docet magnam atque admirandã hominum mutationem, eorum quos diuinus spiritus imbuerit; exemplo Petri, qui non ita pridem ad puellulæ vocem negauerat se nosse Iesum, metu correptus. Idemque Christo dissuadere volebat mortem pro mundi salute subeundam: & paulo pòst tempore in eam fortitudinem euasit, vt humana omnia, quæ vel timeri, vel appeti solent, superauerit, & magna virtute miracula Christi nomine ediderit.

Argum. Tab. LXX.

Christianæ simplicitatis victoria.]. Saulus exemplum, sapientiæ, prudentiæ, contentionisque humanæ audito Christi mandato superatus, ex lupo agnus redditur.

Dedicatio.

Christo vindici efficacissimo.] Qui molestiam suis exhibitam ipse ita sibi exhiberi, grauemque esse affirmat, vt vindicet etiam. Saule, Saule, inquit, quid me persequeris?

Odæ LXX. *Argum.*

Mutationem illam admirandam Pauli ex persecutore Ecclesiæ in propugnatorem canit Ode., ostendens quid impellat error, & studium, & persuasio popularis atque magnatũ. Rursus quid possit Christus mutare & efficere, Spiritu sancto immisso in eos, qui sibi obediunt.

Argum. Tabulæ LXXI.

Humanarum rerum necessarius exitus.] Nullus hominum effugere poterit, quin reddat rationem eorum, quæ fecerit in corpore, siue bonum, siue malũ: omnes enim manifestari oportet ante tribunal Christi, 2. Corinth. 5.

Dedicatio.

Christo regi benignissimo, vltoriq; iustissimo.] Qui reddet vnicuique iuxta opera sua. Lege secundum caput Epistolæ ad Romanos.

Odæ LXXI. *Argument.*

Hominum res aliqua ex parte in hoc mundo turbatas certam diem habere ad examinandum, atq. pro iusti iudicij ratione vel præmio, vel supplicio compensandum Ode canit. Qua die nihil optatius piis, nihil impiis minus optatum esse potest; cùm aliis virtutis & pietatis cultæ corona, aliis impietatis, & improbitatis exercitæ pœna imponenda sit. Hortatur demum omnes, vt sibi consulant, & breuis vitæ rectè exercitę spacio magnum æternorum laborum incommodum vitent, magnumque maximorum bonorum compendium faciant.

DIVINI DE HVMANA SALVTE CONSILII SECVLORVM SERIE EXPLICANDI INDEX.

PRIMVS proponitur Moses antiquorum arcanorum explicandorum, & futuræ salutis significandæ vates à Deo constitutus.

2 Hic mundi creationem, & hominum ruinam narrat.

3 Initium seculorū omnium, quæ ad humanæ salutis negotium referuntur, adnotatur ab eo tempore, quo Deus hominum ruinam misertus, salutem adferendam, dignitatemq; amplificandam in se recepit. Hæc est fœderis promißio.

4 Fœdus malitia hominum ferè interruptum cum Noë instauratur, sicut scriptum est: Ponam pactum meum tecum.

5 Idem fœdus iam propius & clarius Abrahæ expositum primum vocato promittitur. S. S. E. Et benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum.

6 Postea eidem Abrahæ fidei experimentis probato confirmatur. S. S. E. Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, Genes. 15.

7 Deinde etiam Iacob dormienti scala per quietem visa admirando arcanoq; modo significatur. S. S. E. Benedicentur in te, & in semine tuo cunctæ tribus terræ, Genes. 28.

8 Iacob moribundus diuinum de humana salute consilium filiis arcano testamento obumbratum significat, & spem fidemq; suam hæreditario præcepto posteris relinquit, Genes. 49.

9 Salutis, & libertatis Israëlitarum, quæ humanæ figura expressa futura erat, dux & procurator natus Moses diuina prouidentia à periculo liberatur, Exodi primo.

11 Moses fide antiquarum promißionum fultus, salutis specimen meditatur Aegyptio occiso.

12 Deus figuram humanæ salutis edere incipit & moliri in rubo ardenti Mosi ostensus.

13 Liberati Israëlitæ ex Aegypto humanam salutem futuram referunt, quæ iam populo comparato instrui inceperat, ex quo populo salutis Pontifex nasciturus erat.

14 Mare rubrum absolutè salutis figuram obtinuit ex resurrectione mortuorum Iesu Christi.

15 Lex in Sina data populi fœdus cum Deo conciliatum probat futuræ nouæ legis signum.

16 Manna in desertum missa admirandæ cælestis prouidentiæ signum fuit erga eos, qui diuinæ salutis compotes euasissent.

17 Ingreßi in promissam terram Israëlitæ, requiem promissam spiritualem certam piis fore significabant.

18 Expugnatio hostilium vrbium victoriam sanctorum significabat de principibus, & potestatibus, & hostibus omnibus reportandam diuina virtute.

19 Terræ diuisio cælestis patriæ possessionem portendebat.

20 Testamēti veteris exercitationes omnes & occupationes, venturum salutis auctorem significatum, expectandum prædicabant.

21 Vnum ex officiis eorum, qui salutem expectant, est pœnitentiæ studium legitimum.

22 Omnia quæ in libris sacrarum historiarum continentur, ad illam veteris testamenti conditionem referuntur, cuius scriptores & prophetas appingere satis fuit. Fuere autem
Samuel.

23 Nathan.

24 David.
Salomon.

25 Isaias.
Ieremias.
Daniel.
Esdras.

Atque hactenus antiquorum librorum summa est.

Deinde Euangelij scriptores quatuor sunt, Matthæus, Marcus, Lucas, & Ioannes, à quibus negotium salutis cœptum, prædicatum, & expeditum hoc ordine narratur.

FINIS.

